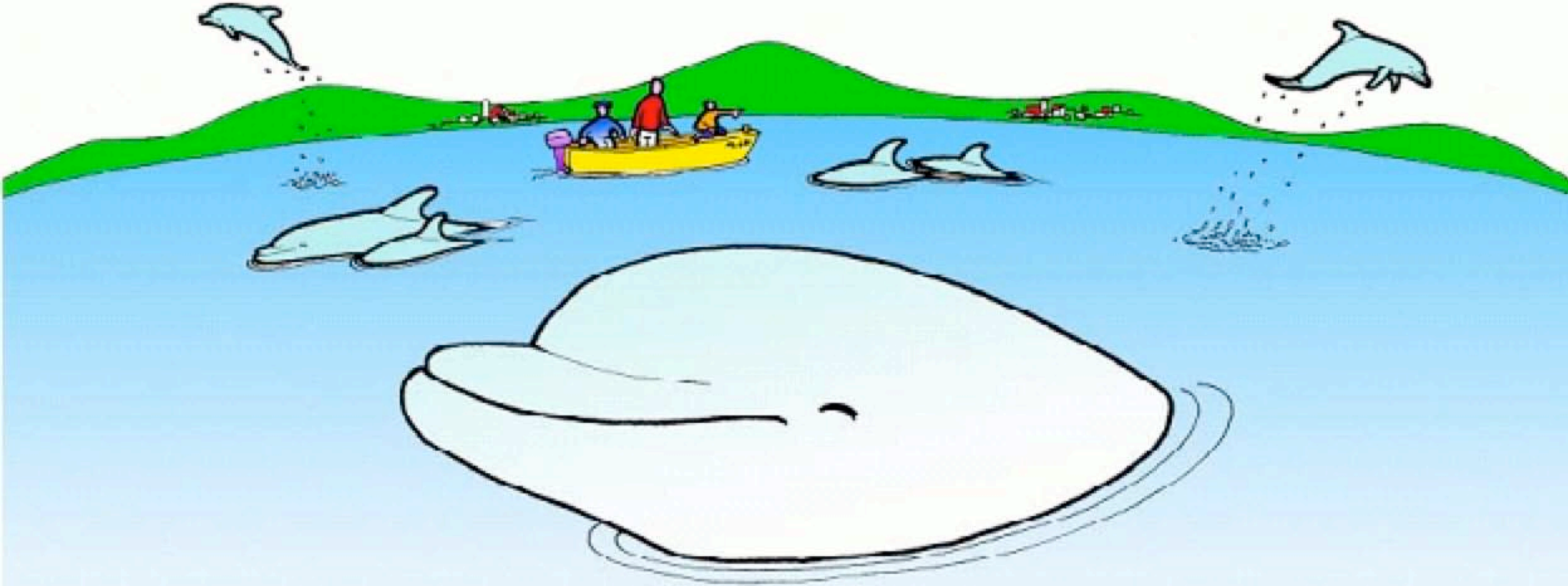

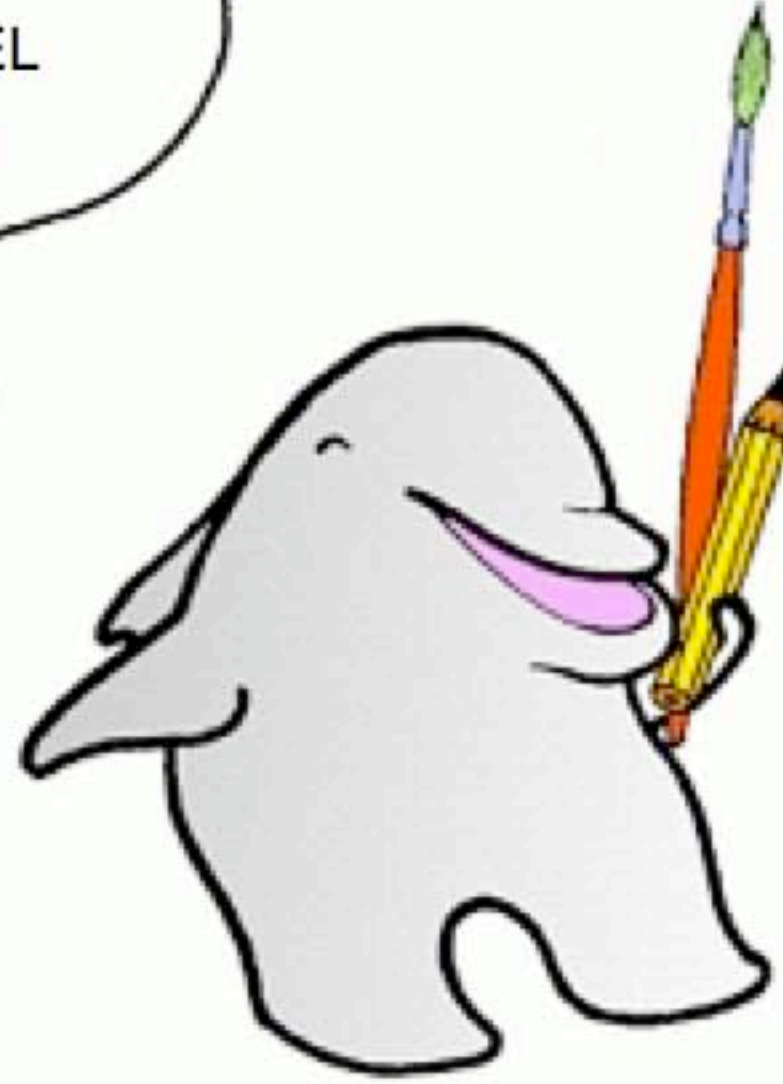
Arkadaşlarımız
YUNUSLAR

Metin ve izimler: Giovanni Bearzi

Bu kitabın sahibi

BU KİTABI BOYA KALEMLERİN
İLE DAHA DA GÜZEL
YAPABİLİRSİN !

Arkadaşlarımız **YUNUSLAR**

Metin ve çizimler:   Giovanni Bearzi (1994)

Genel ađ uyarlaması:   Giovanni Bearzi (2006)

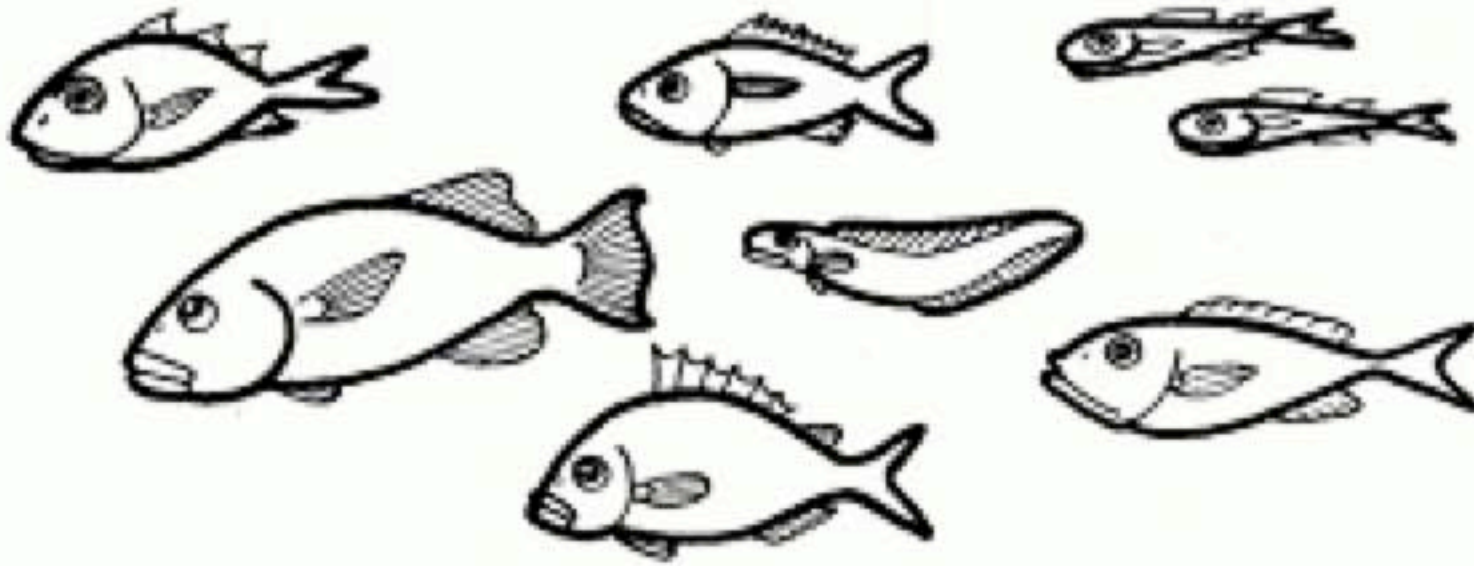
Çeviri: Fethi Bengil, Zeynep Derya Yıldırım, Harun G l soy – SAD

Teřekkürler: Brigitte, Nena, Silvia and Maddalena

Su içinde yaşamalarına karşın, yunuslar balık değildir:
Yunuslar memelidir ve akciğerleri ile solunum yaparlar.

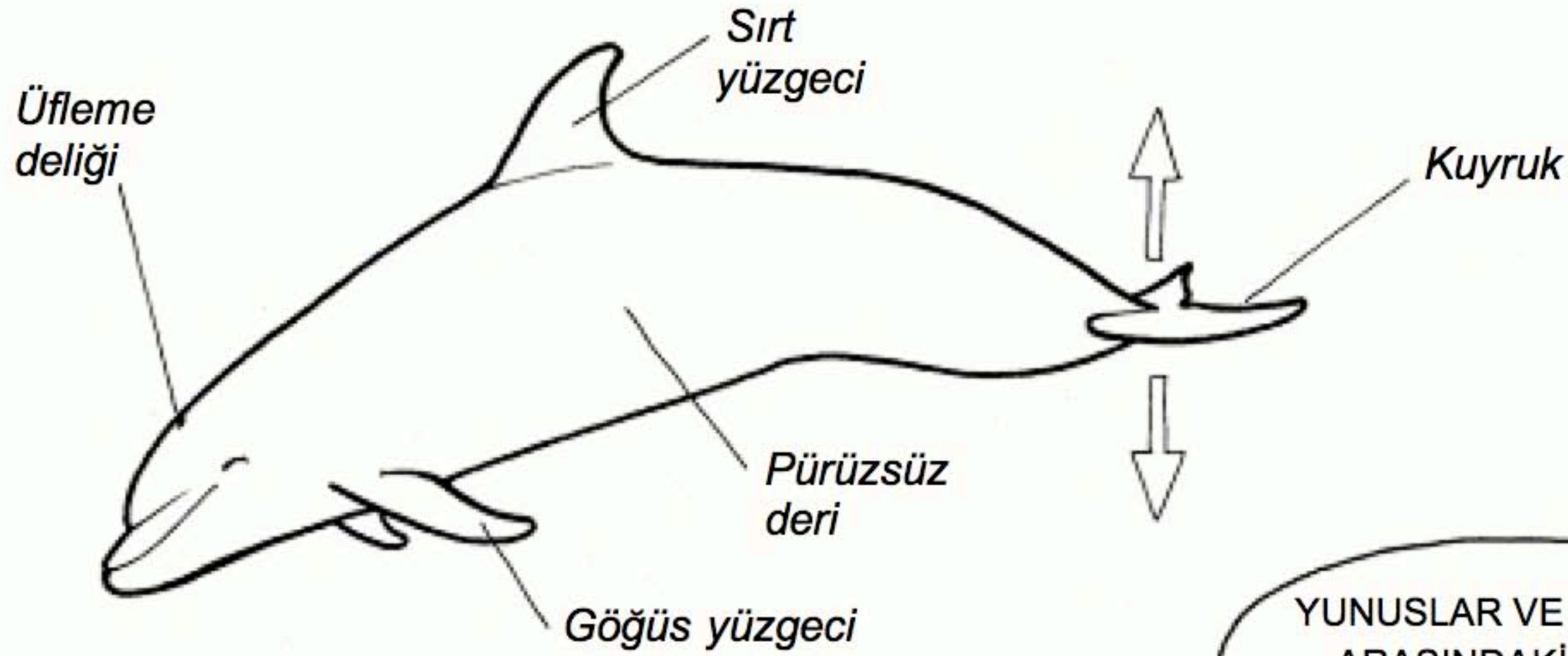
Nefes almak amacı ile yunuslar su yüzeyine ulaşmalıdırlar, sonra nefeslerini tutarlar ve dalarlar.

Balıklar solungaçları ile suda çözünmüş oksijeni solurlar.

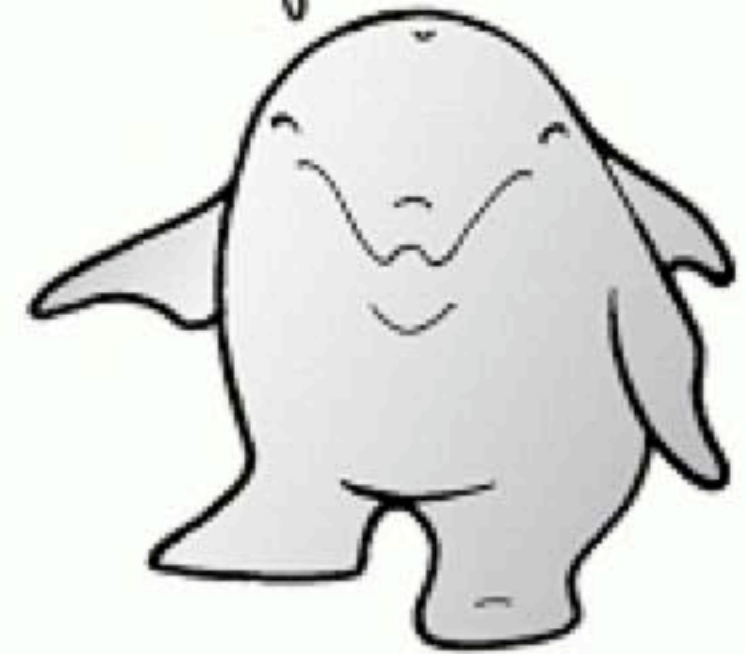
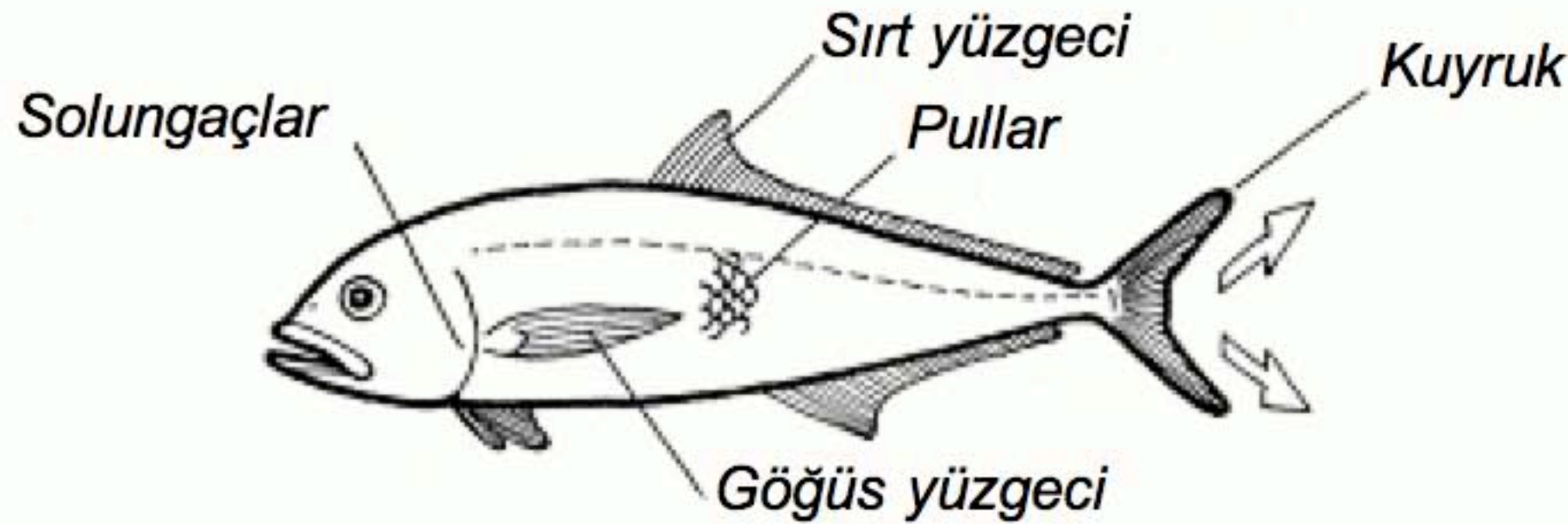
YUNUSLAR ÜFLEME DELİĞİ
OLARAK BİLİNER KAFALARIN
ÜZERİNDE BULUNAN BURUN
DELİĞİ İLE NEFES ALIRLAR

Yunusların kuyrukları yataydır. Kuyruk hareketi yukarıya ve aşağıya doğrudur.
Balıkların kuyrukları dikeydir. Kuyruk hareketini sağa ve sola doğru yapar.

YUNUSLAR VE BALIKLAR
ARASINDAKİ DİĞER
FARKLILIKLARI BULABİLİR
MİSİN?

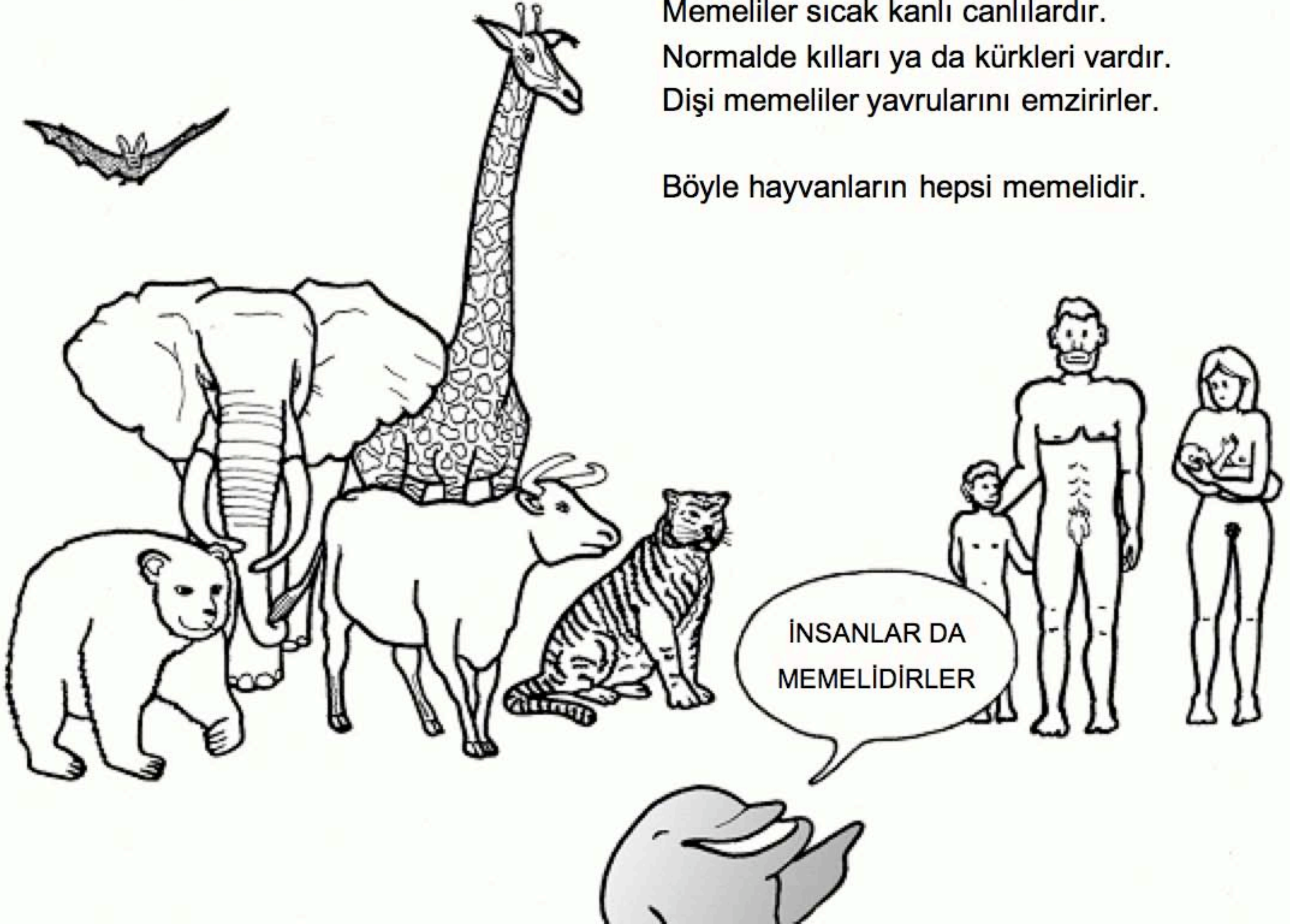
KİMLER MEMELİDİR ?

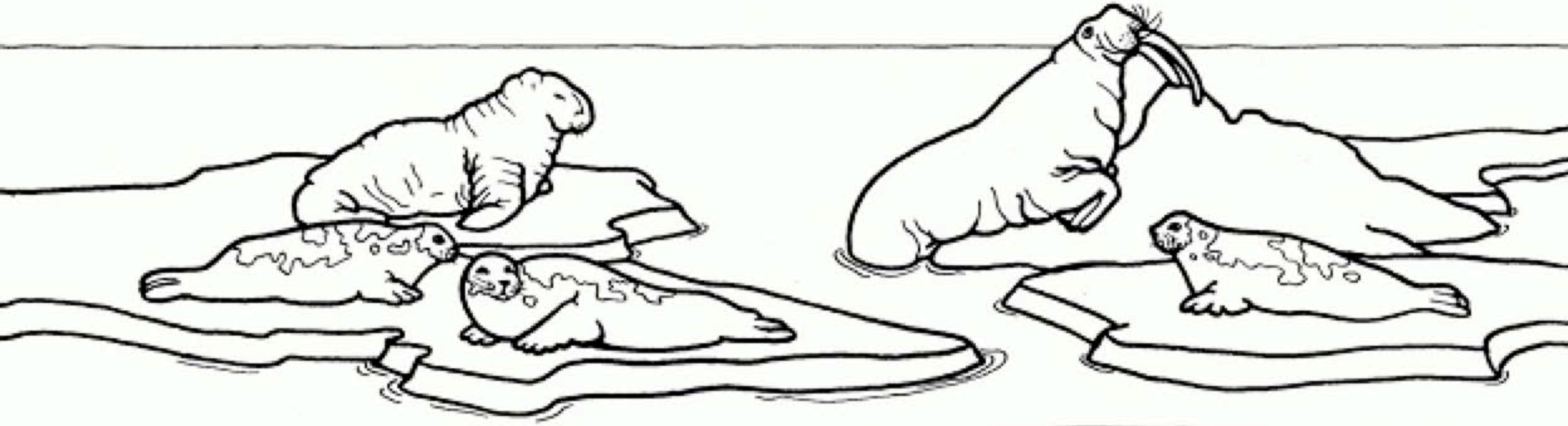
Memeliler sıcak kanlı canlılardır.

Normalde kılları ya da kürkleri vardır.

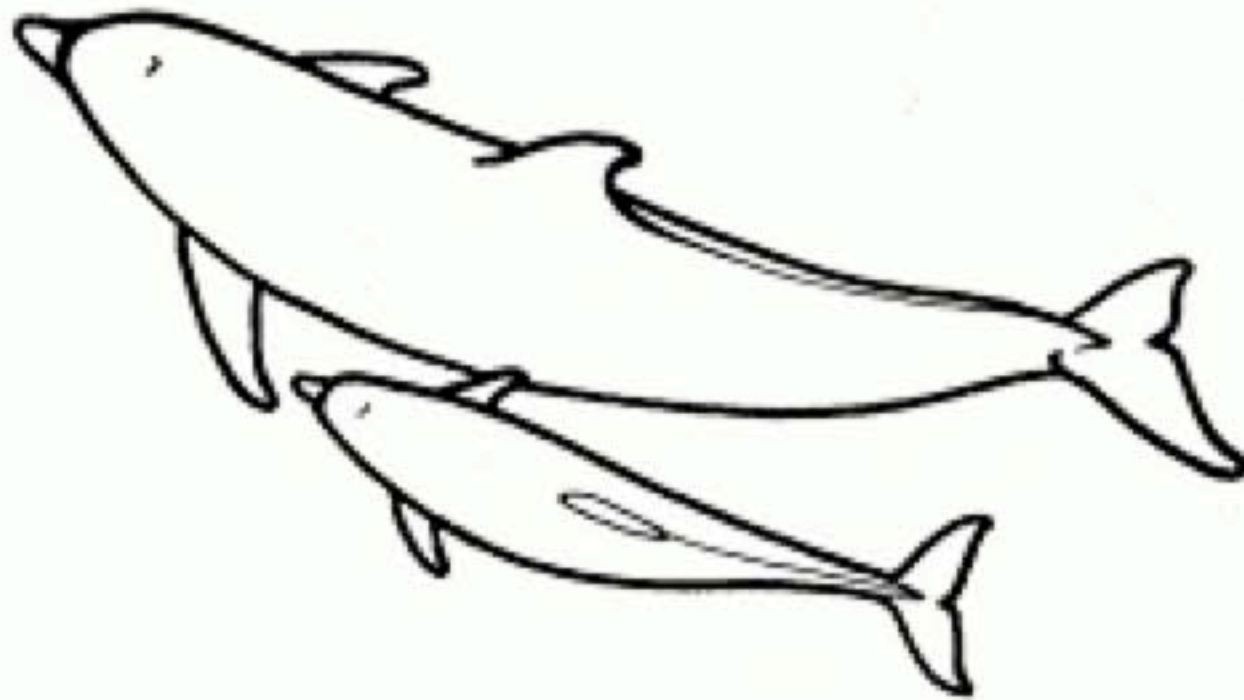
Dişi memeliler yavrularını emzirirler.

Böyle hayvanların hepsi memelidir.

Foklar ve morslar gibi memeliler zamanlarının çoğunu su içinde harcarlar.

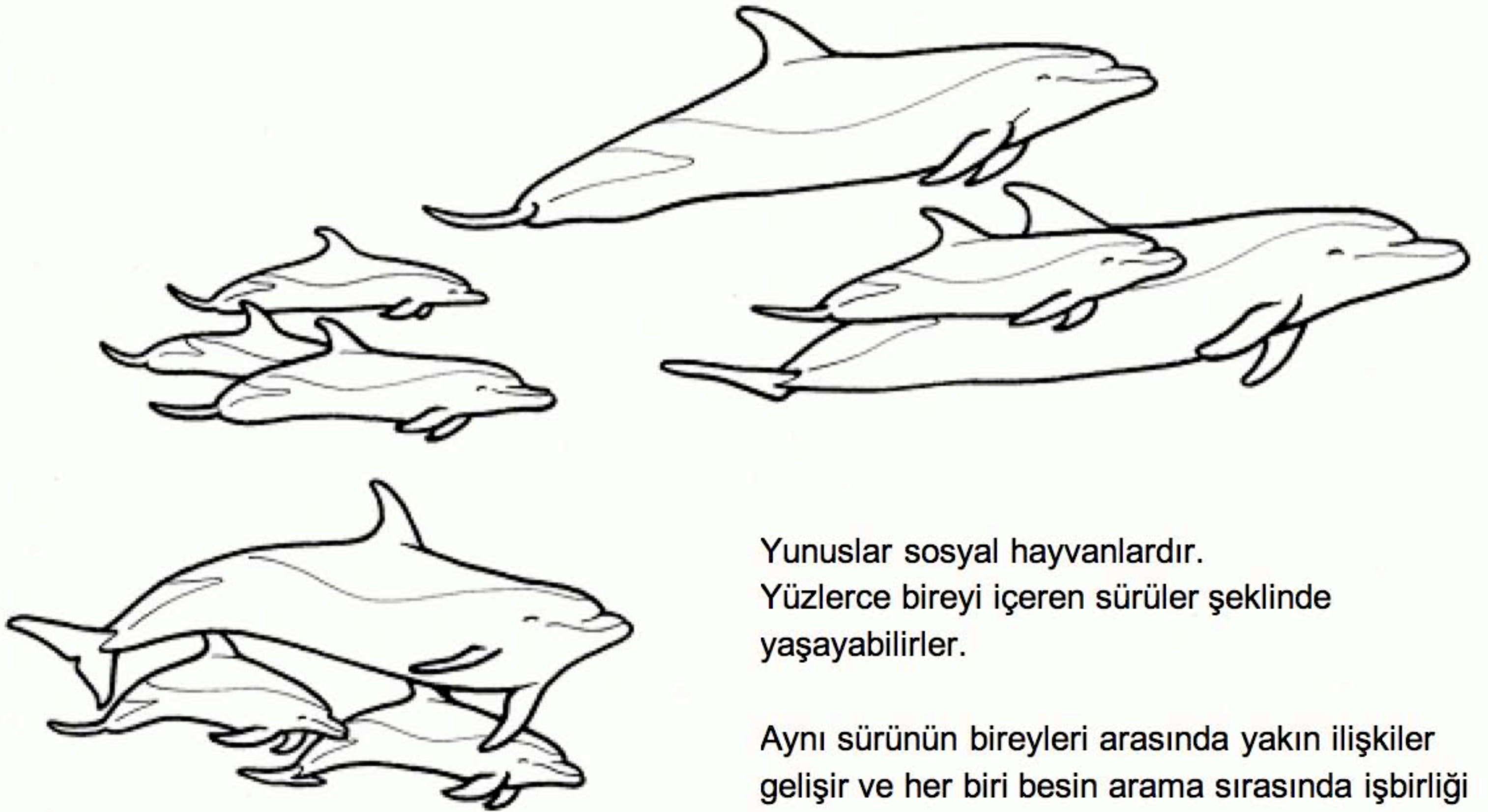
Yunuslar ise hayatlarının tamamını su içerisinde geçirirler. Su içinde beslenirler, dinlenirler, çiftleşirler ve doğururlar. Hatta emzirme bile su içerisinde olur.

Yunuslar kıl ya da bir kürke sahip değildirler, fakat vücutları onları sıcak tutmaya yarayan kalın bir yağ tabakası ile kaplıdır.

Bir yunus sürüsü açık denizde yüzer.

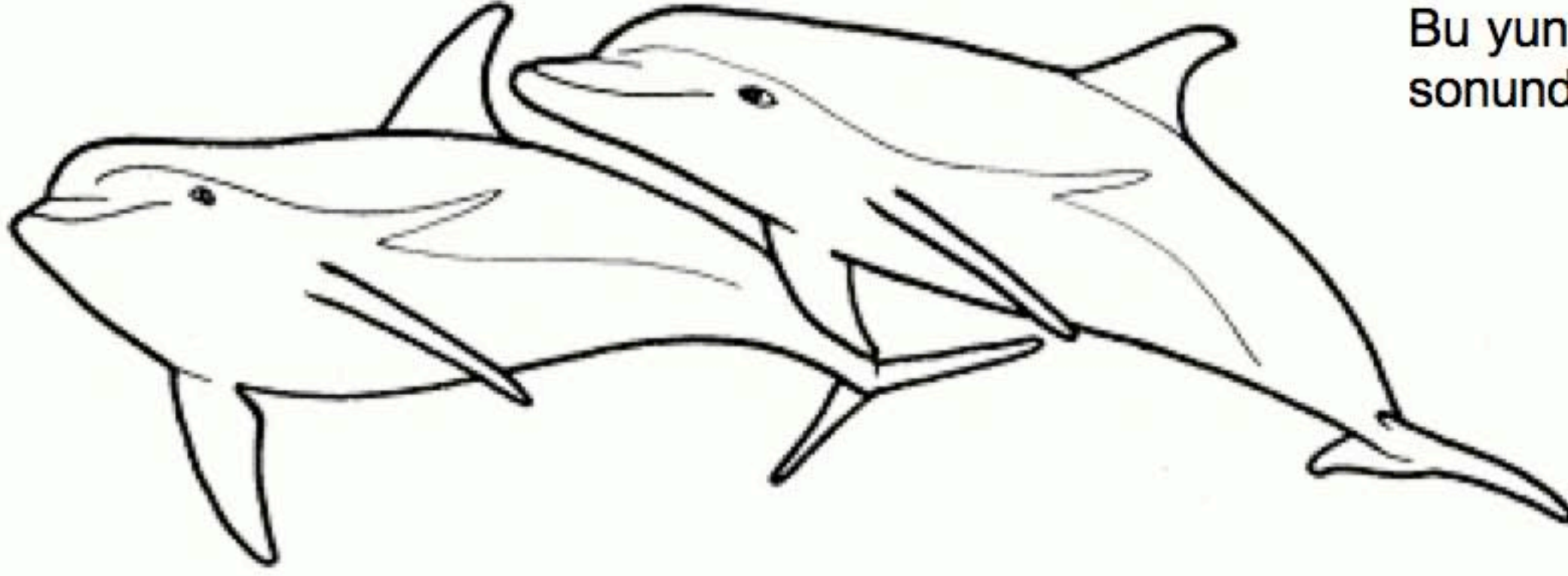
Her birey diğer sürü üyelerine ürettiği ses aracılığıyla bulunduğu yeri bildirir.

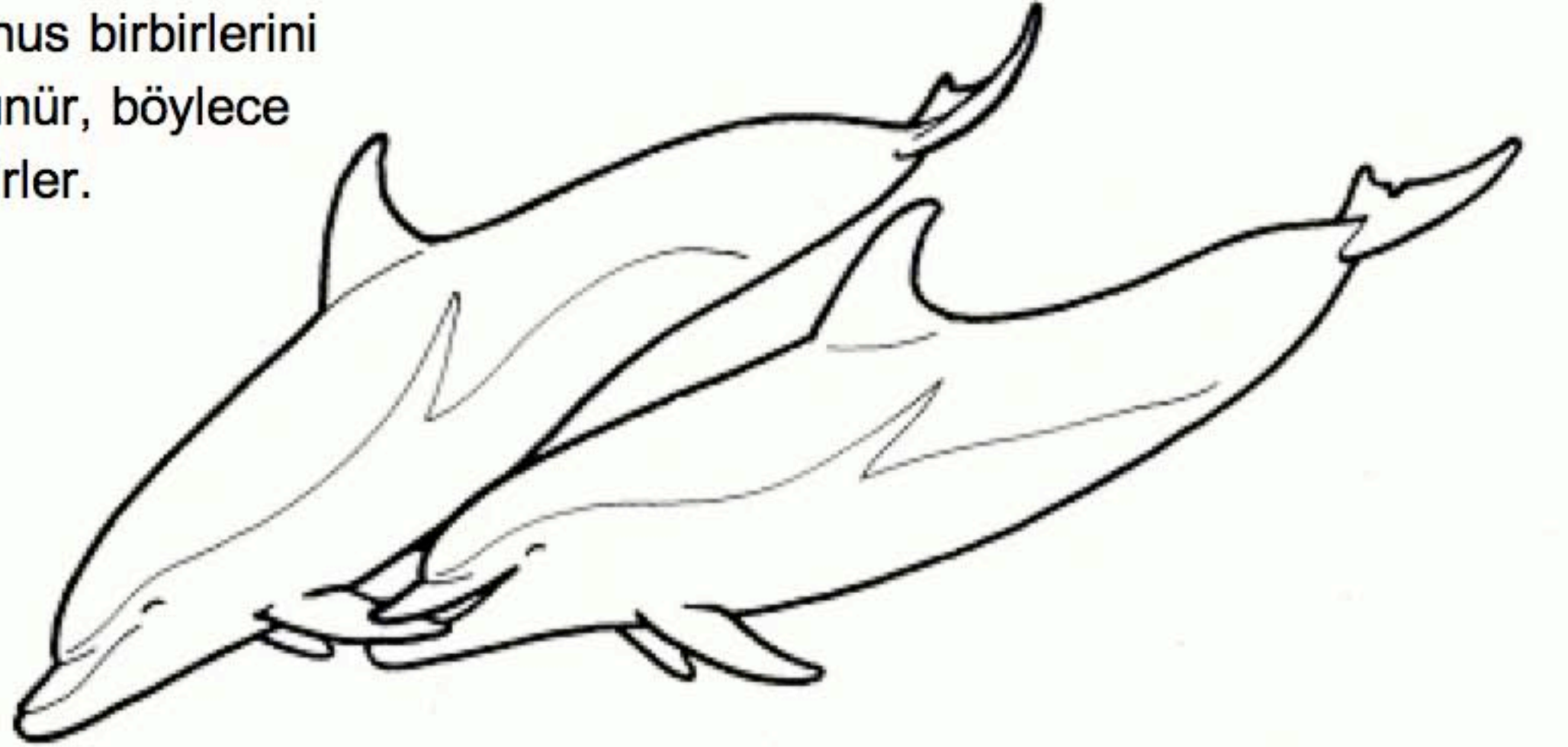
Yunuslar sosyal hayvanlardır.
Yüzlerce bireyi içeren sürüler şeklinde
yaşayabilirler.

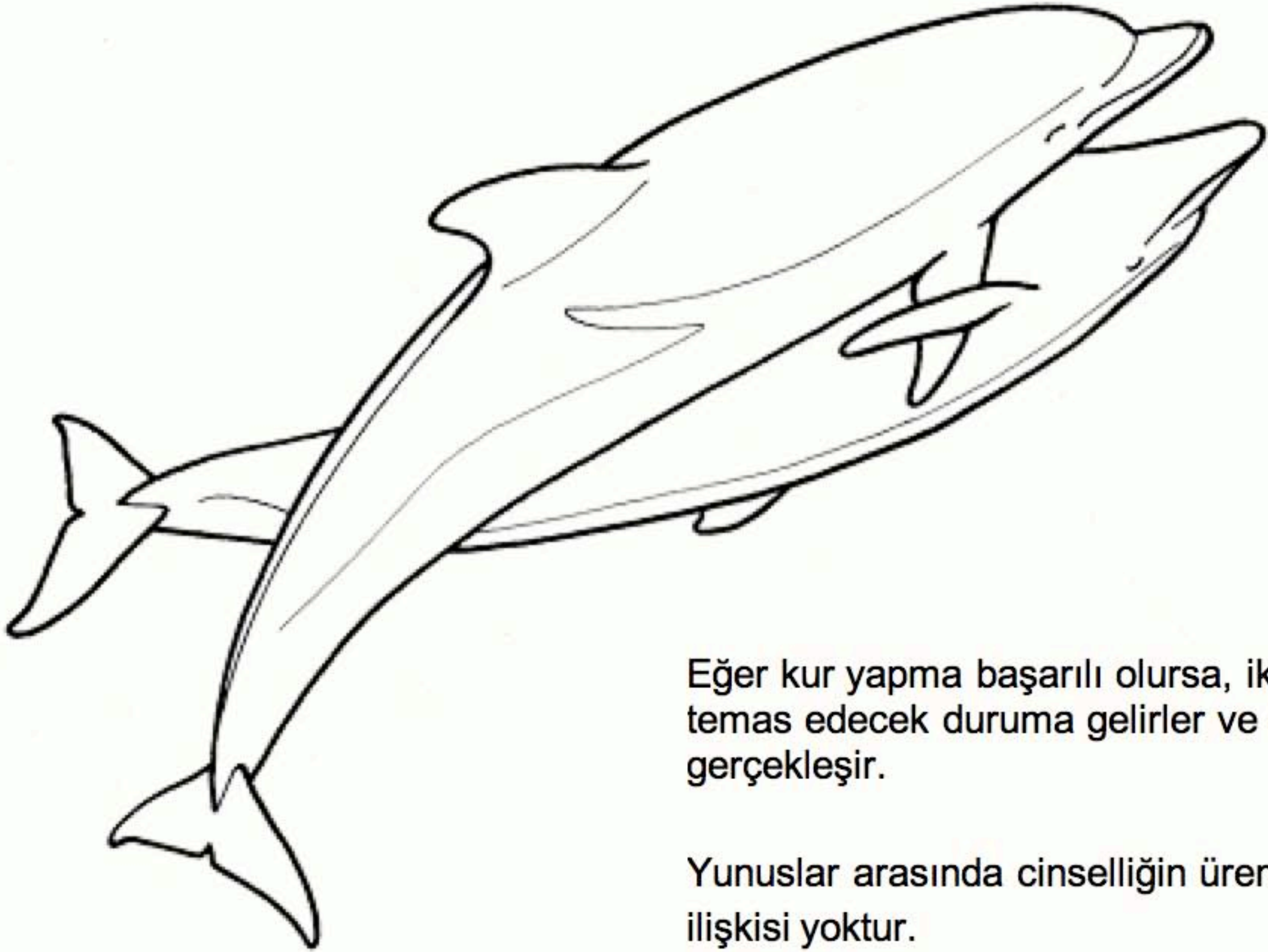
Aynı sürünün bireyleri arasında yakın ilişkiler
gelişir ve her biri besin arama sırasında işbirliği
içerisindedir.

Bu yunuslar, bir erkek ve bir dişi,
sonunda eşeyssel olgunluğa ulaştılar.

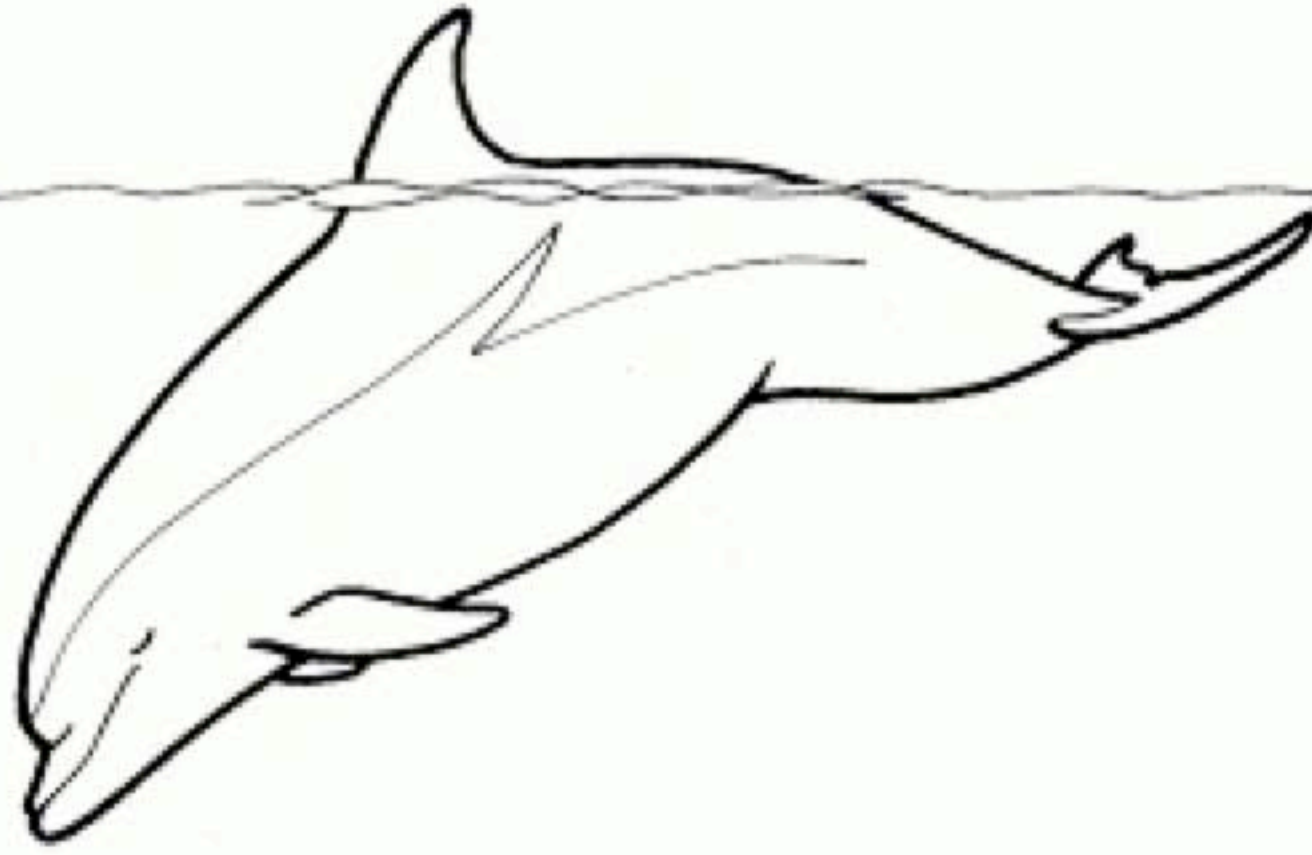
Kur yapma sırasında iki yunus birbirlerini
ısıırırlar ve biri diğetine sürtünür, böylece
karşılıklı beğenilerini gösterirler.

Eğer kur yapma başarılı olursa, iki birey karın karına temas edecek duruma gelirler ve çiftleşme gerçekleşir.

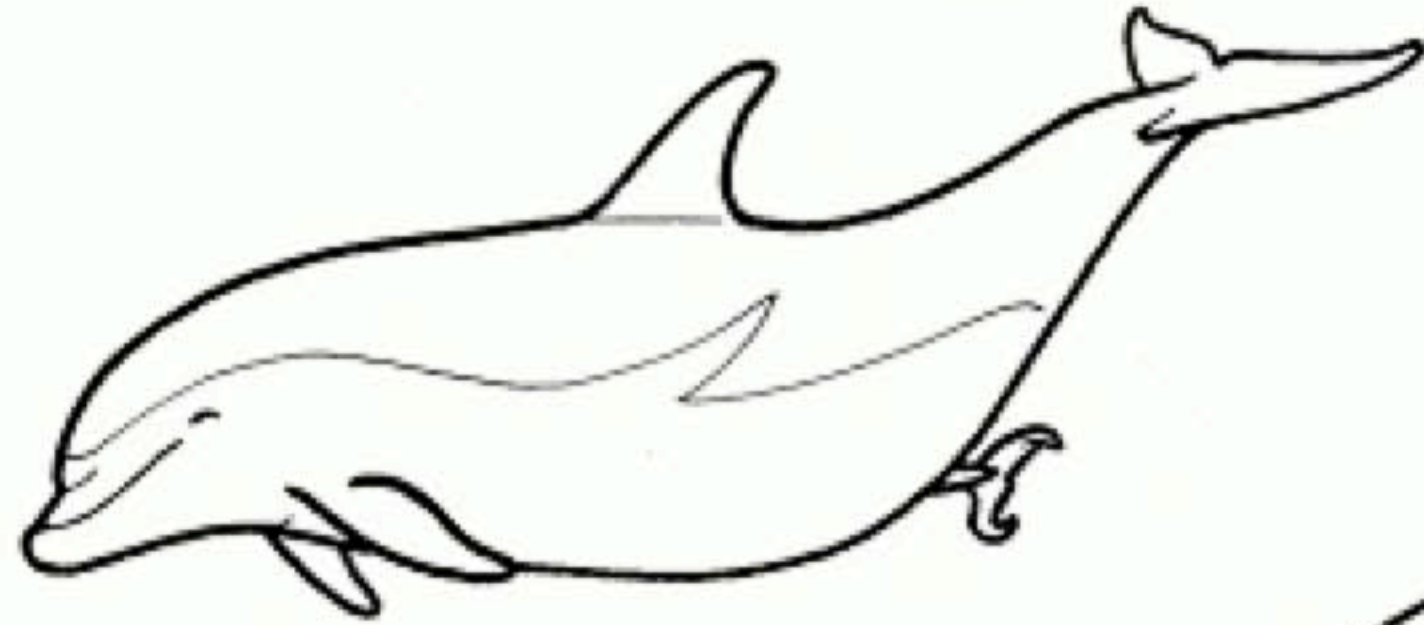
Yunuslar arasında cinselliğin üreme ile zorunlu bir ilişkisi yoktur.

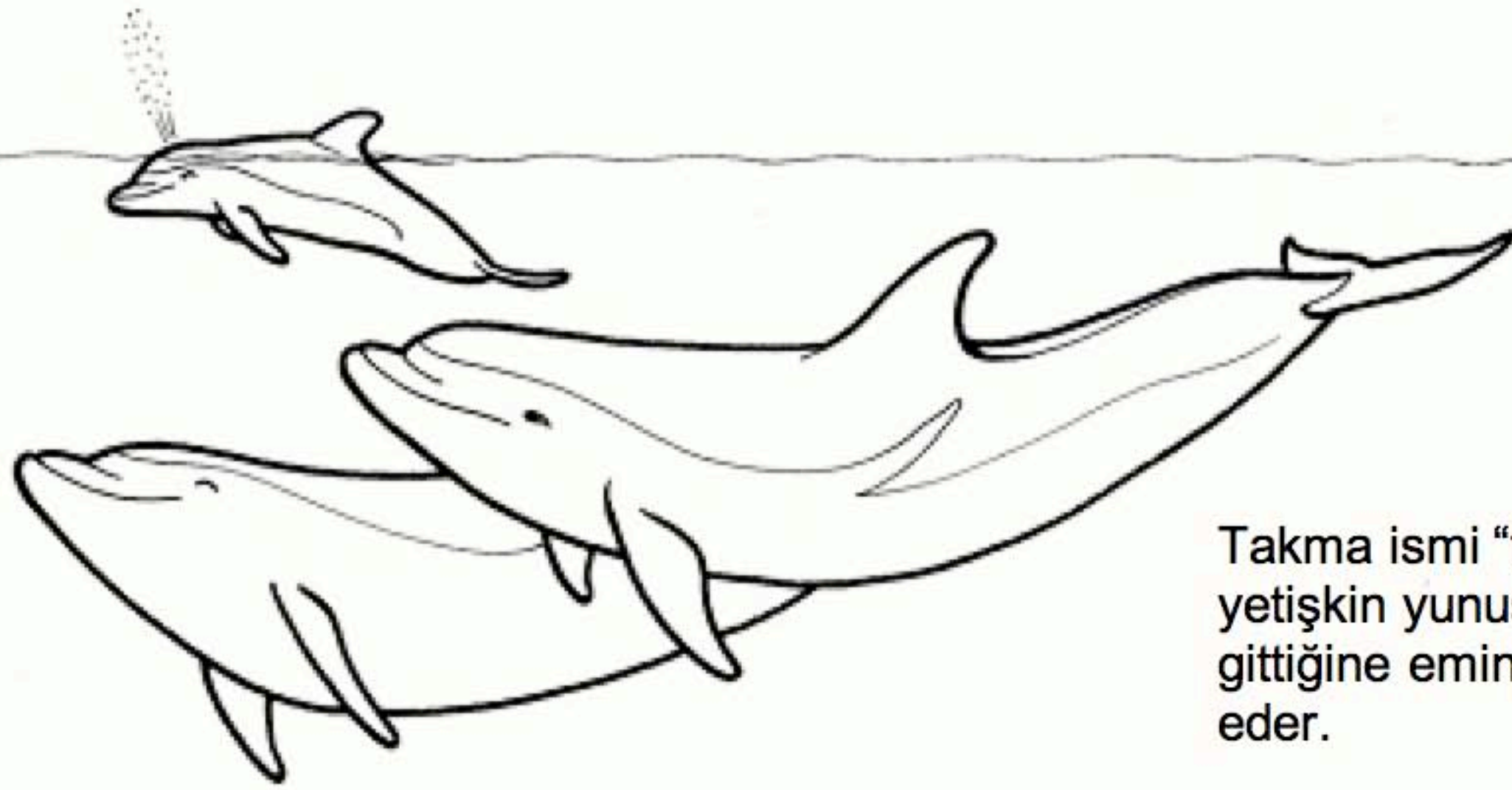

Bu dişi için doğum zamanı yaklaştı.
Bir yıllık gebelikten sonra karnı oldukça fazla
geliřti.

Doğum sırasında bebeğın görünen ilk
parçası genellikle kuyruktur.

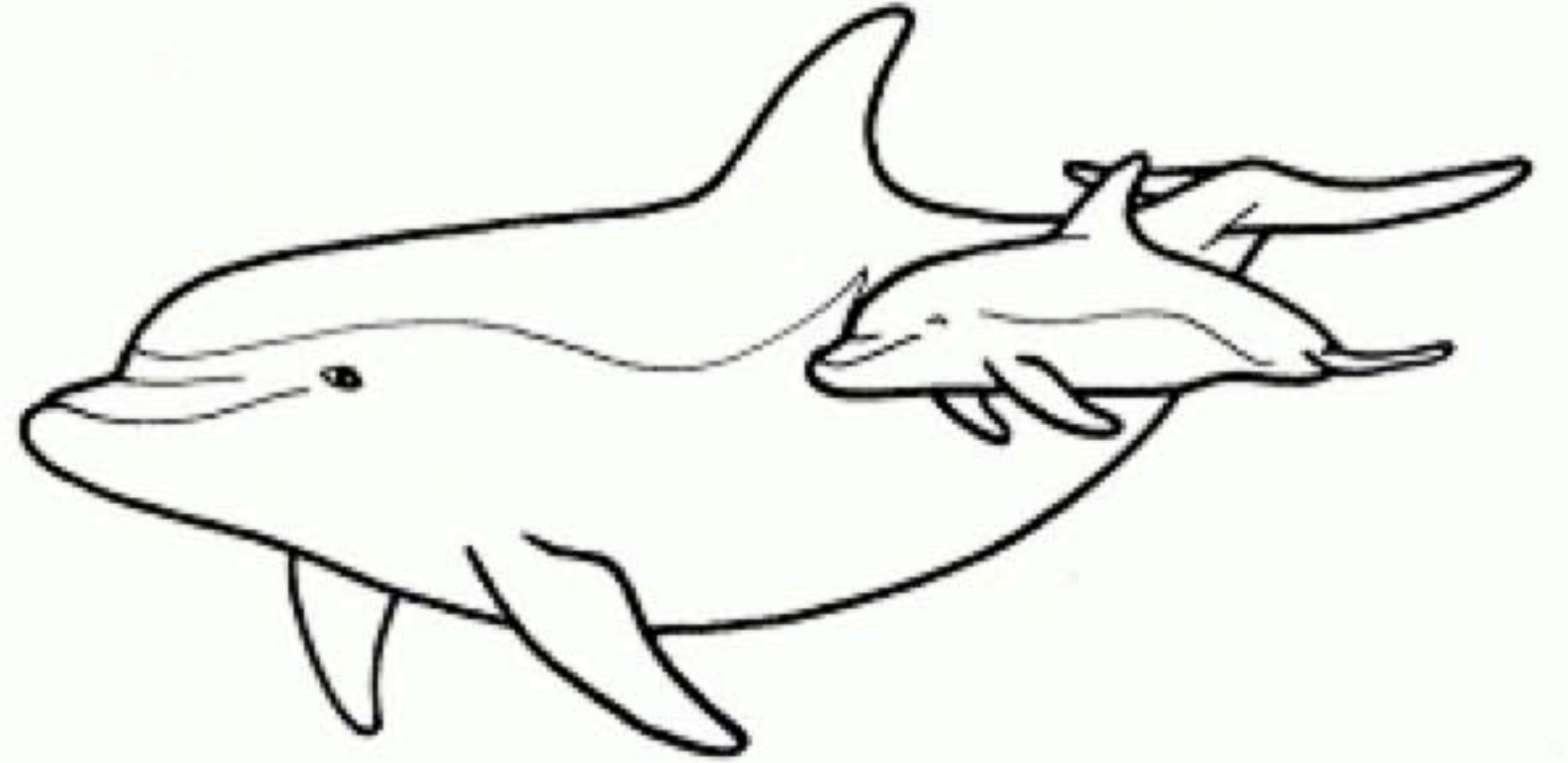
En sonunda kafa dışarıya çıktığında,
yeni doğan su yüzeyine ilk nefesini
almak için hızlıca yüzer.

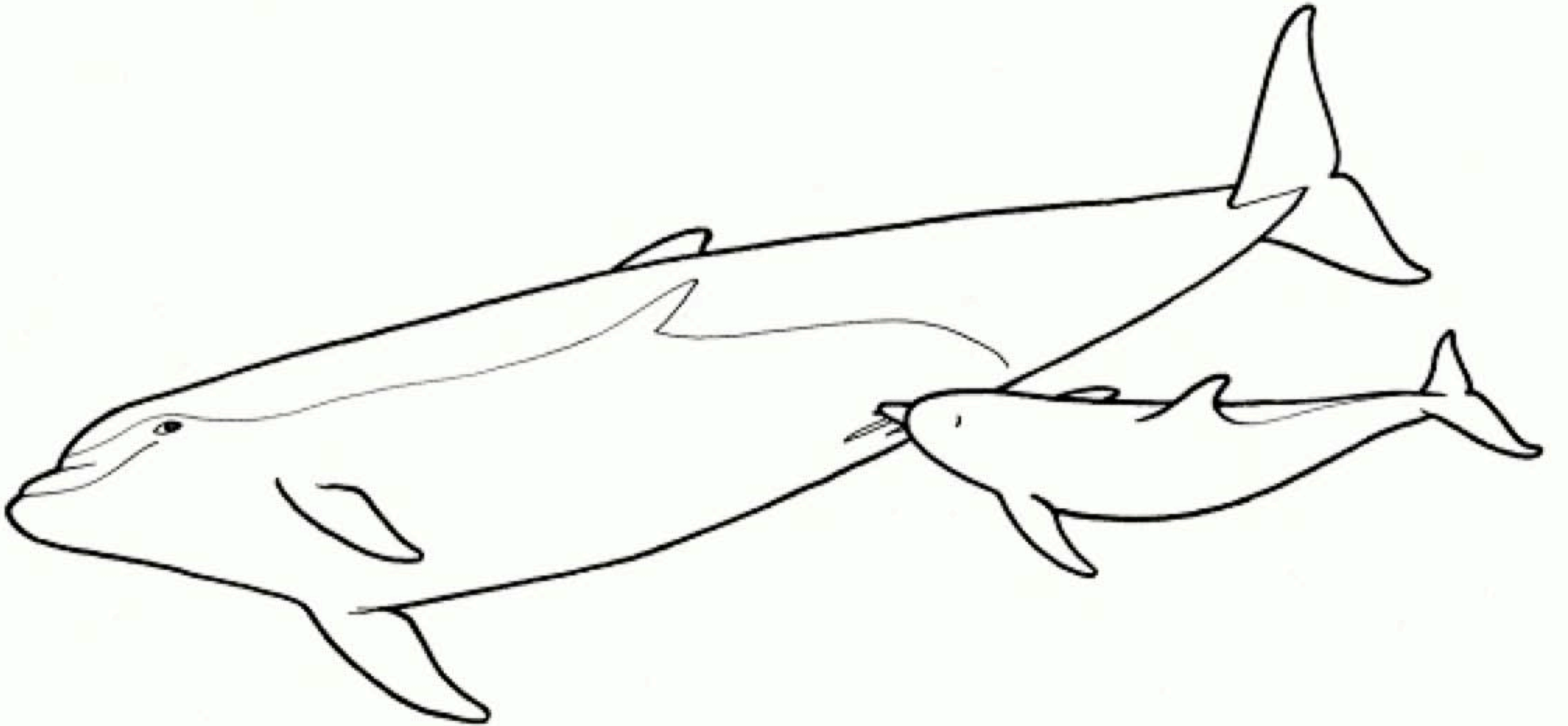
Takma ismi “teyzecik” olan ikinci bir yetişkin yunus bazen her şeyin düzgün gittiğine emin olmak için anneye yardım eder.

Anne etrafında kararsızca yüzen küçük bebeğini şefkatle izler.

Doğumdan kısa bir süre sonra yavru yunus süt emmeyi dener.
Duruşunu ayarlayarak, anne bebeğini iki meme ucundan birine
yönlendirir.

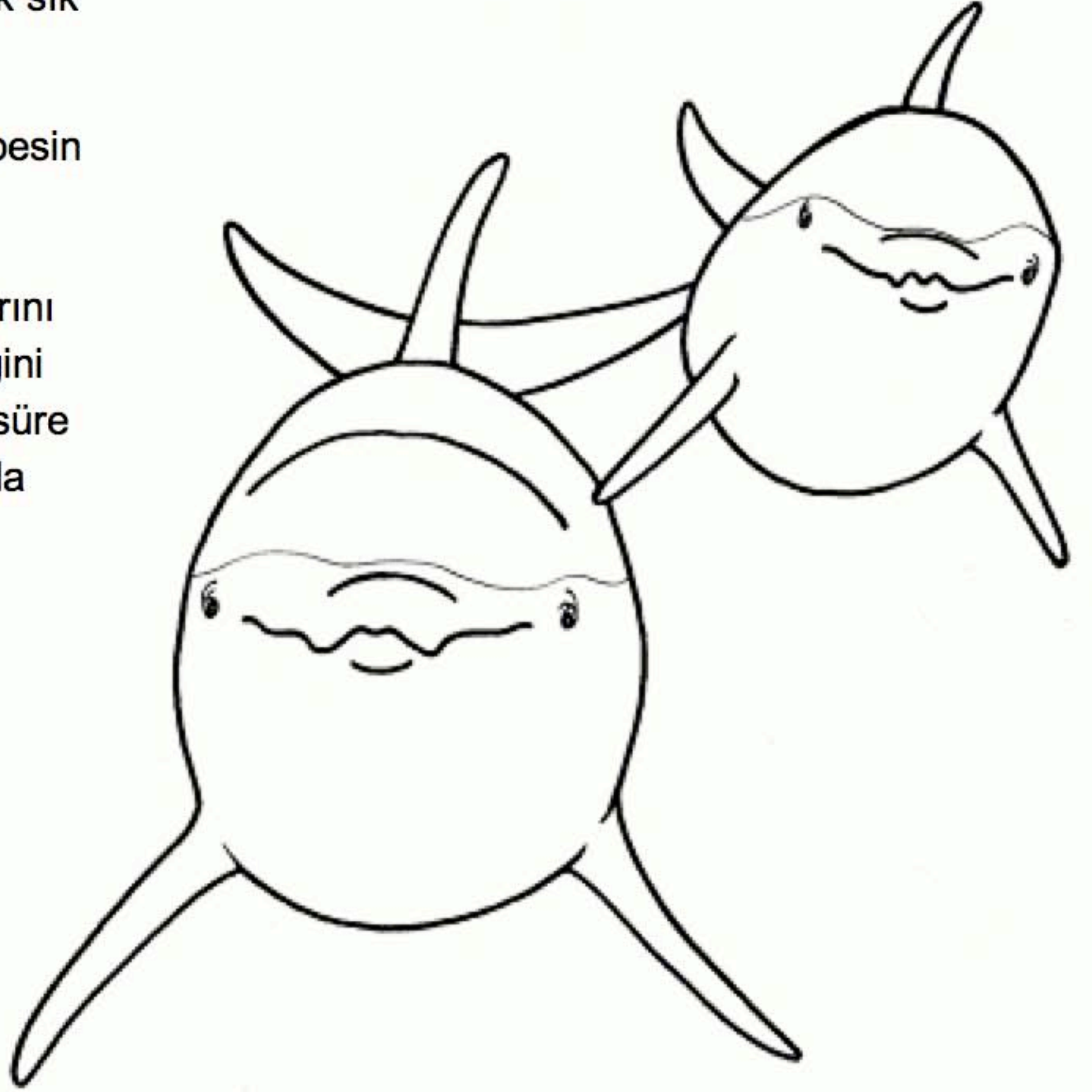
Yüksek yoğunluklu ve besleyici süt, bebek meme ucunu uyardığı
zaman bebeğin ağzının içine akar.

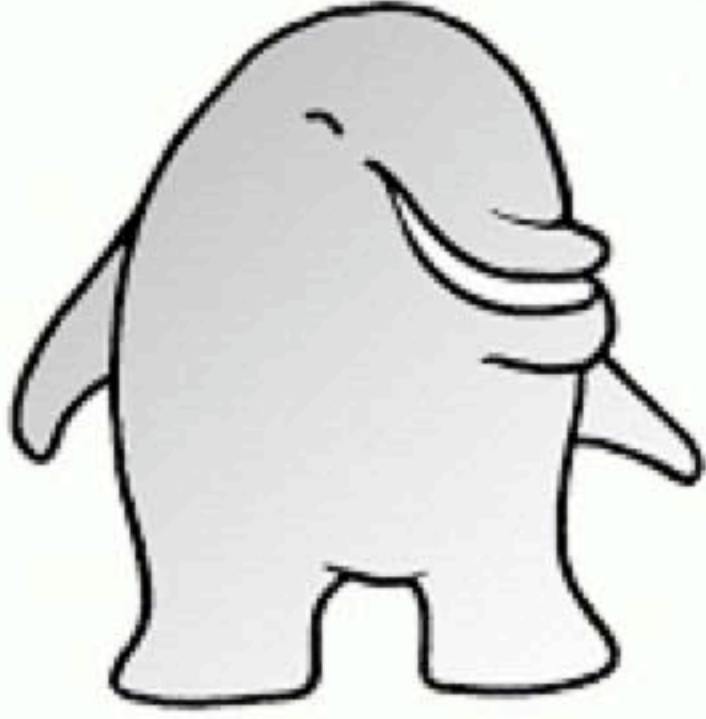
Yaşamının ilk aylarında emzirme çok sık aralıklarla olur.

Yavru gelişirken, anne bağımsızca besin arama tekniklerini yavruya öğretir.

Onsekizinci ayında genç yunus avlarını kendi başına yakalayabilme yeteneğini kazanır, fakat annesi ile daha uzun süre beraber kalacaktır. Yunuslar arasında anne-yavru bağı çok güçlü ve uzun sürelidir.

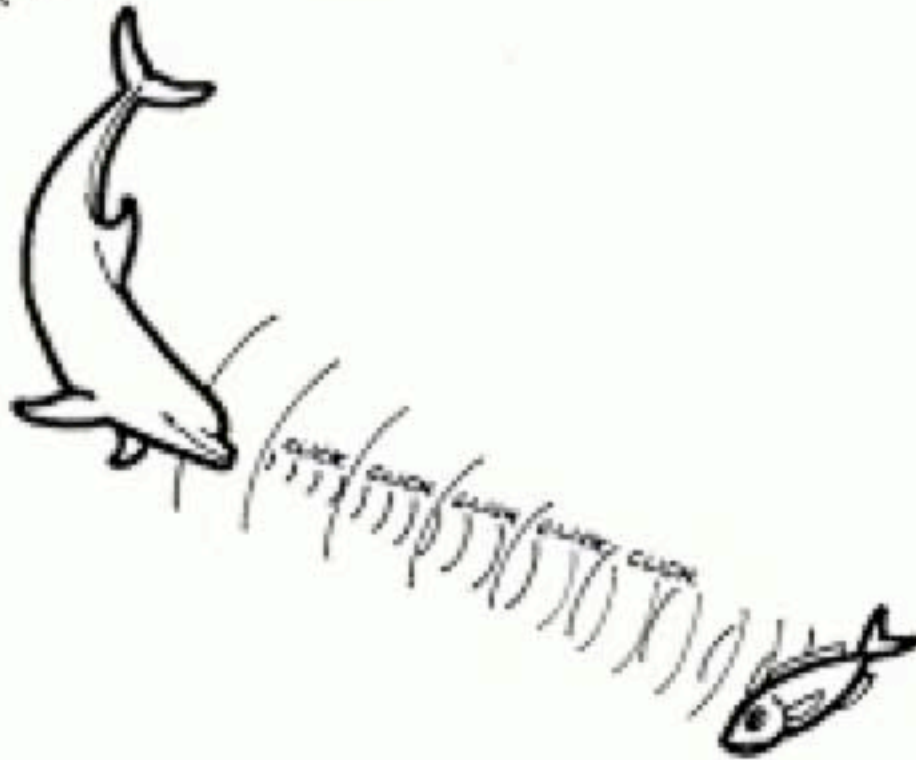

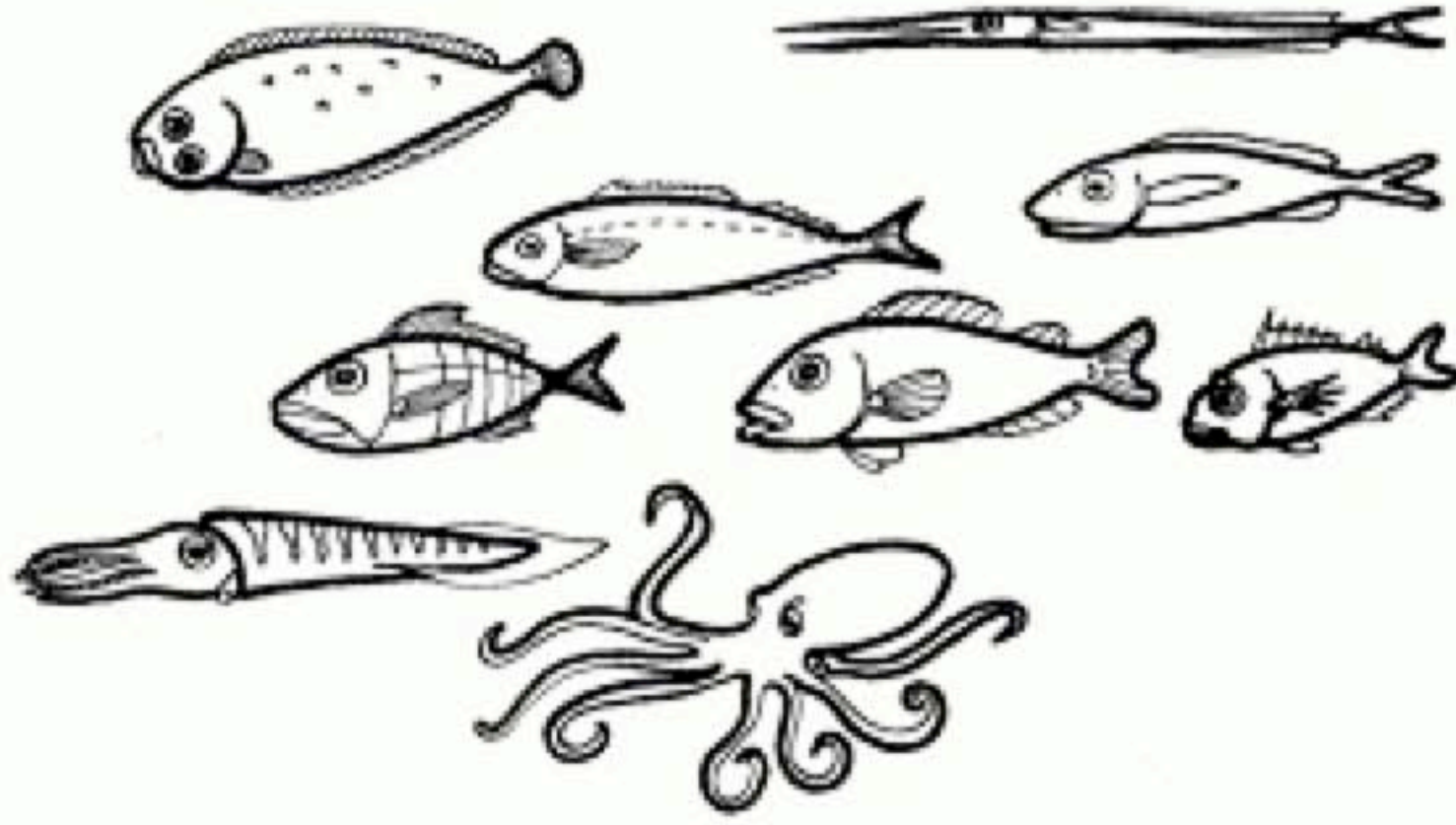
YUNUSLAR NASIL
BESLENİRLER?

Yunuslar suda avlarının yerlerini tespit etmek için özellikle görüşün zayıf olduğu yerlerde ekolokasyon kullanırlar.

Tıkırtılar şeklinde ses üretirler ve bu seslerin yankılarını dinlerler.

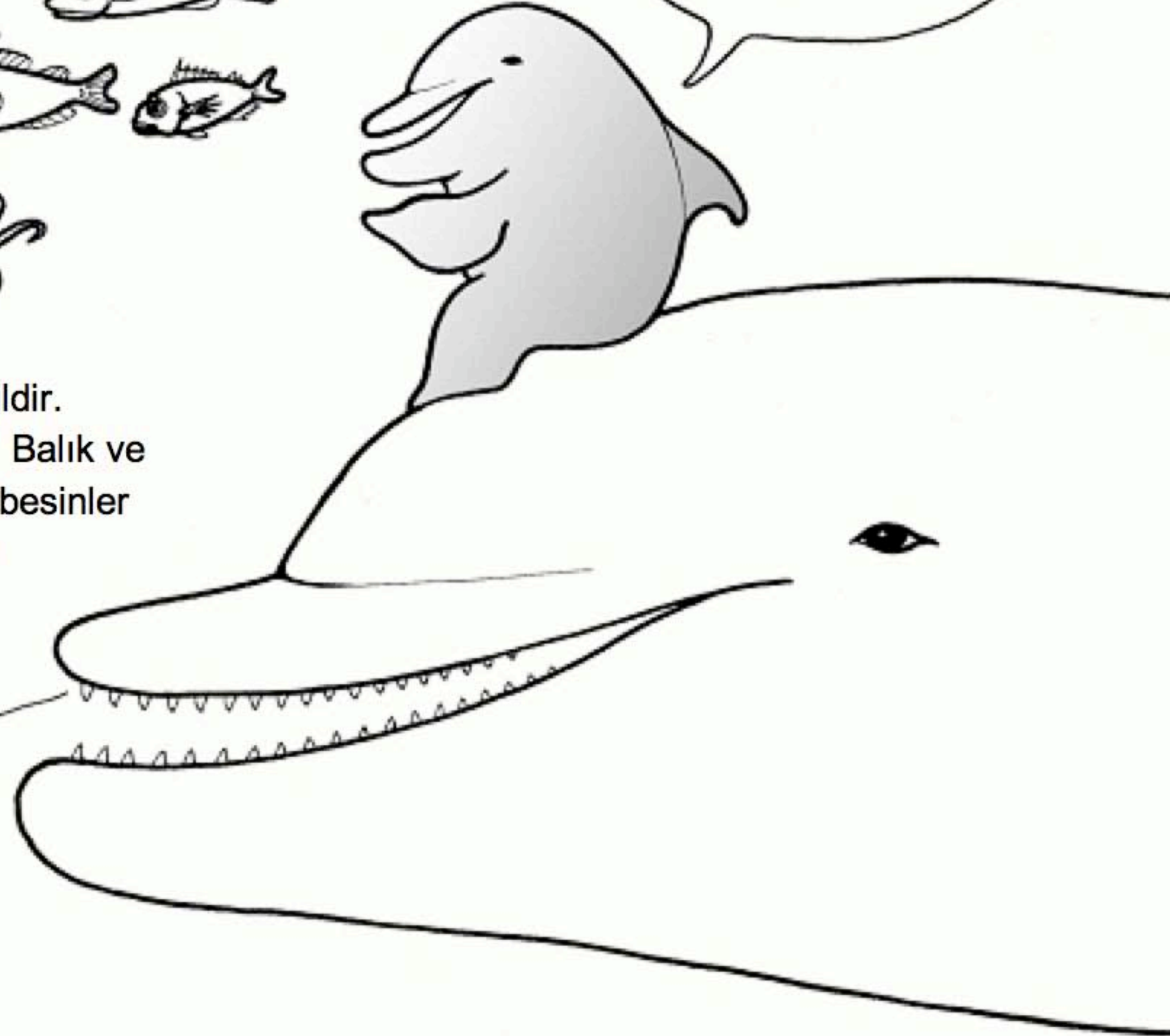

BİZİM AVLARIMIZIN
BAZILARI BURADA!

Yunus dişleri çiğnemek için değildir.
Dişler avları kapmakta kullanılır. Balık ve
mürekkep balıkları kaygan hafif besinler
olabilir ve onları tutmaya keskin
dişler ve yetenek gerektirir.

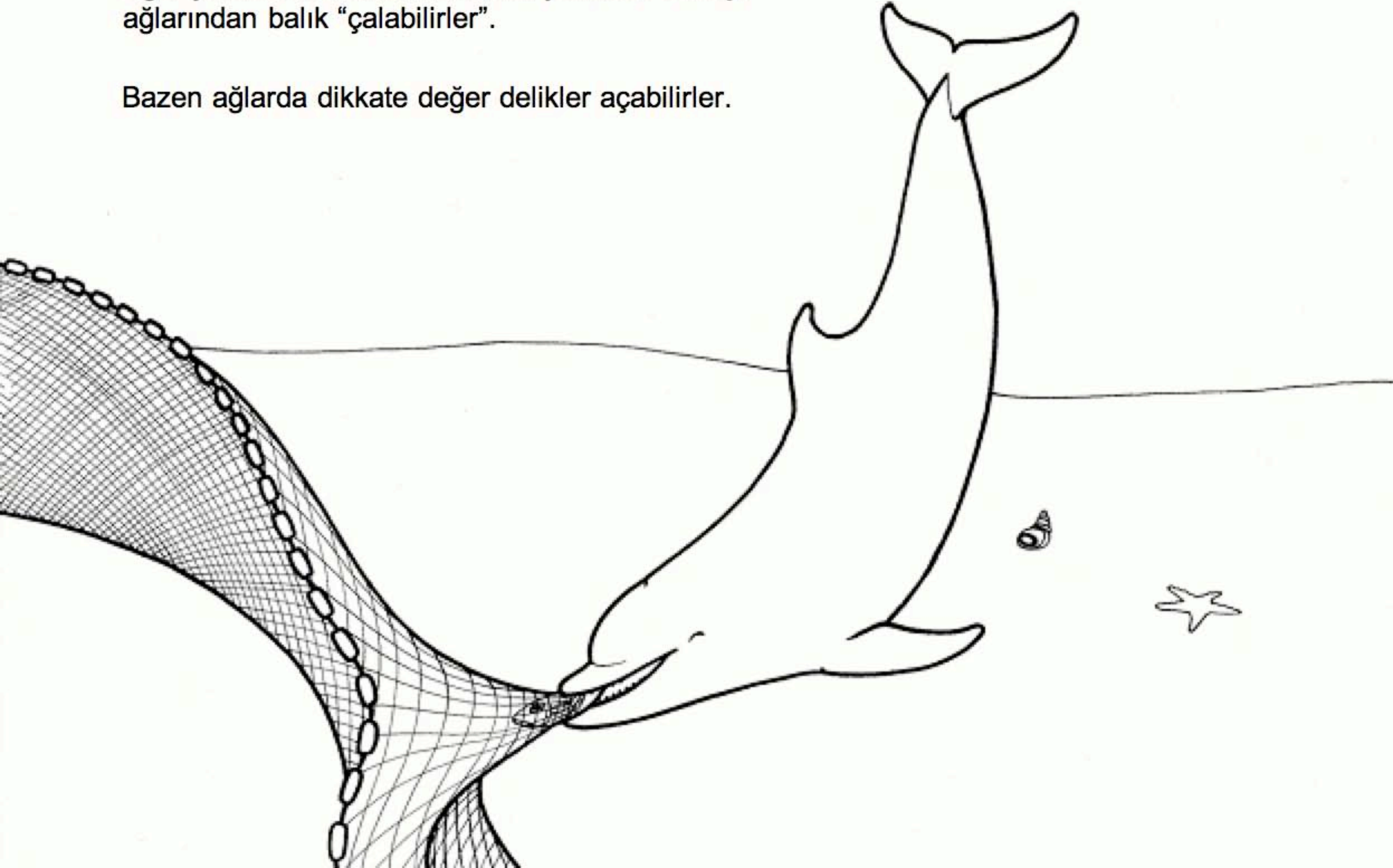

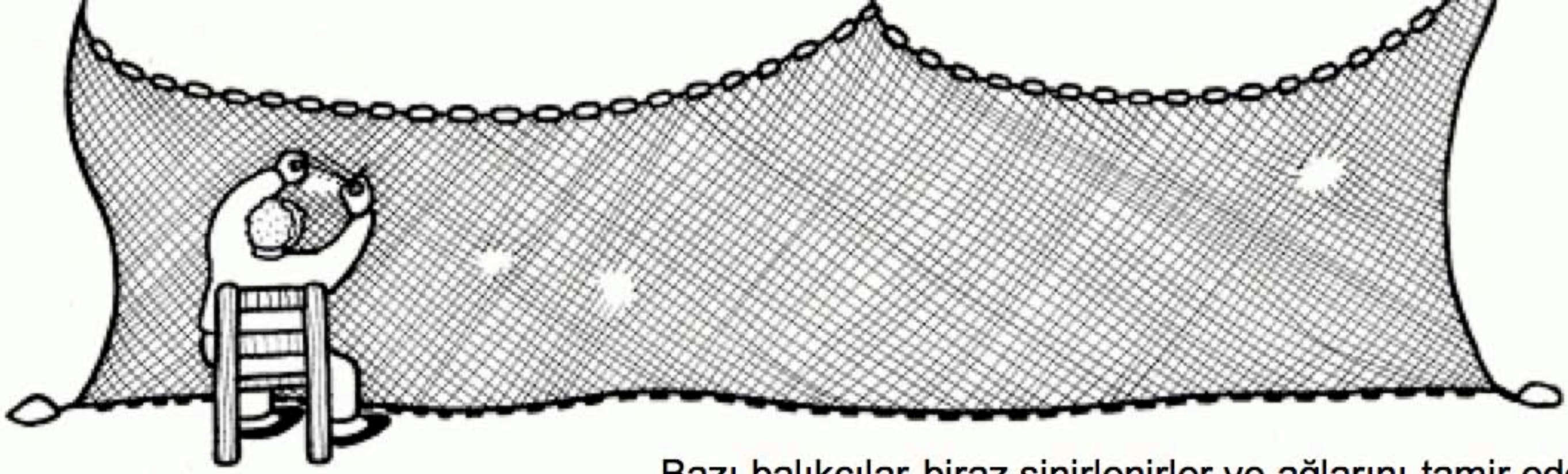
Yunus dişi

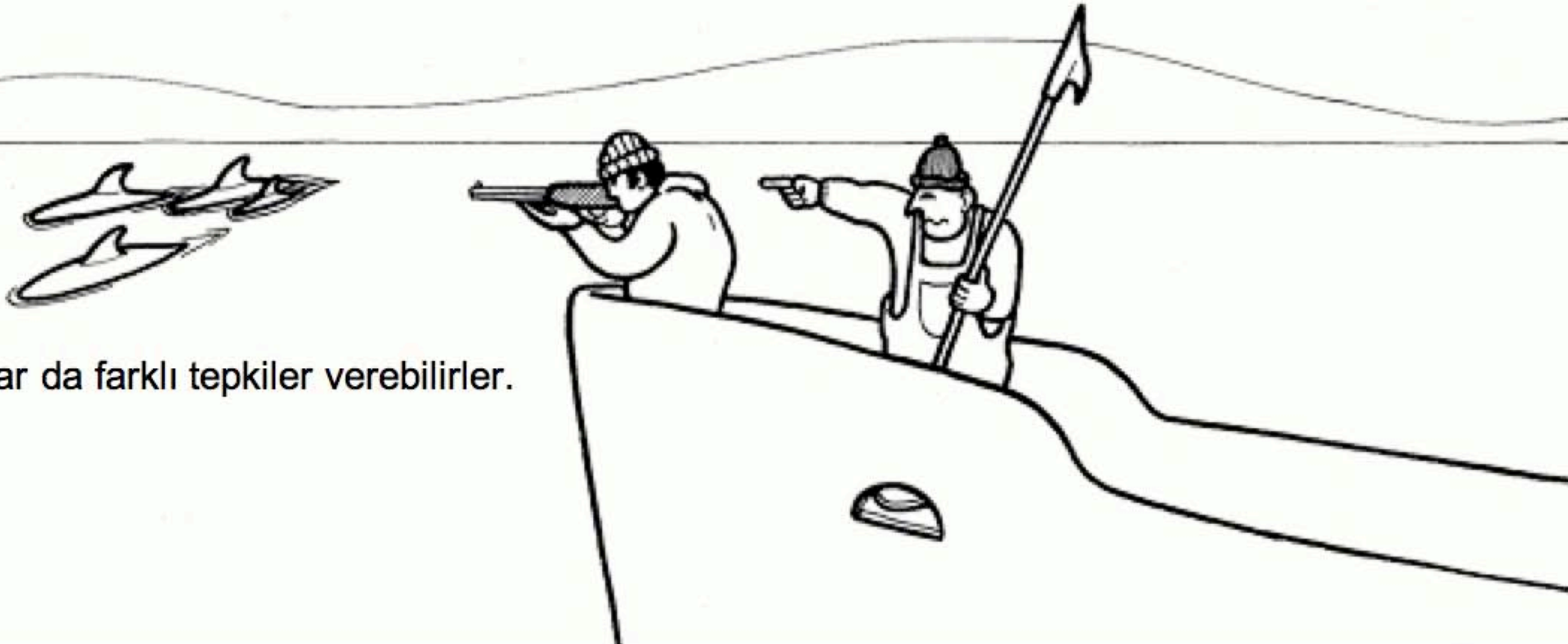
Eğer yeterli besin bulamazlarsa, yunuslar balıkçı ağlarından balık “çalabilirler”.

Bazen ağlarda dikkate değer delikler açabilirler.

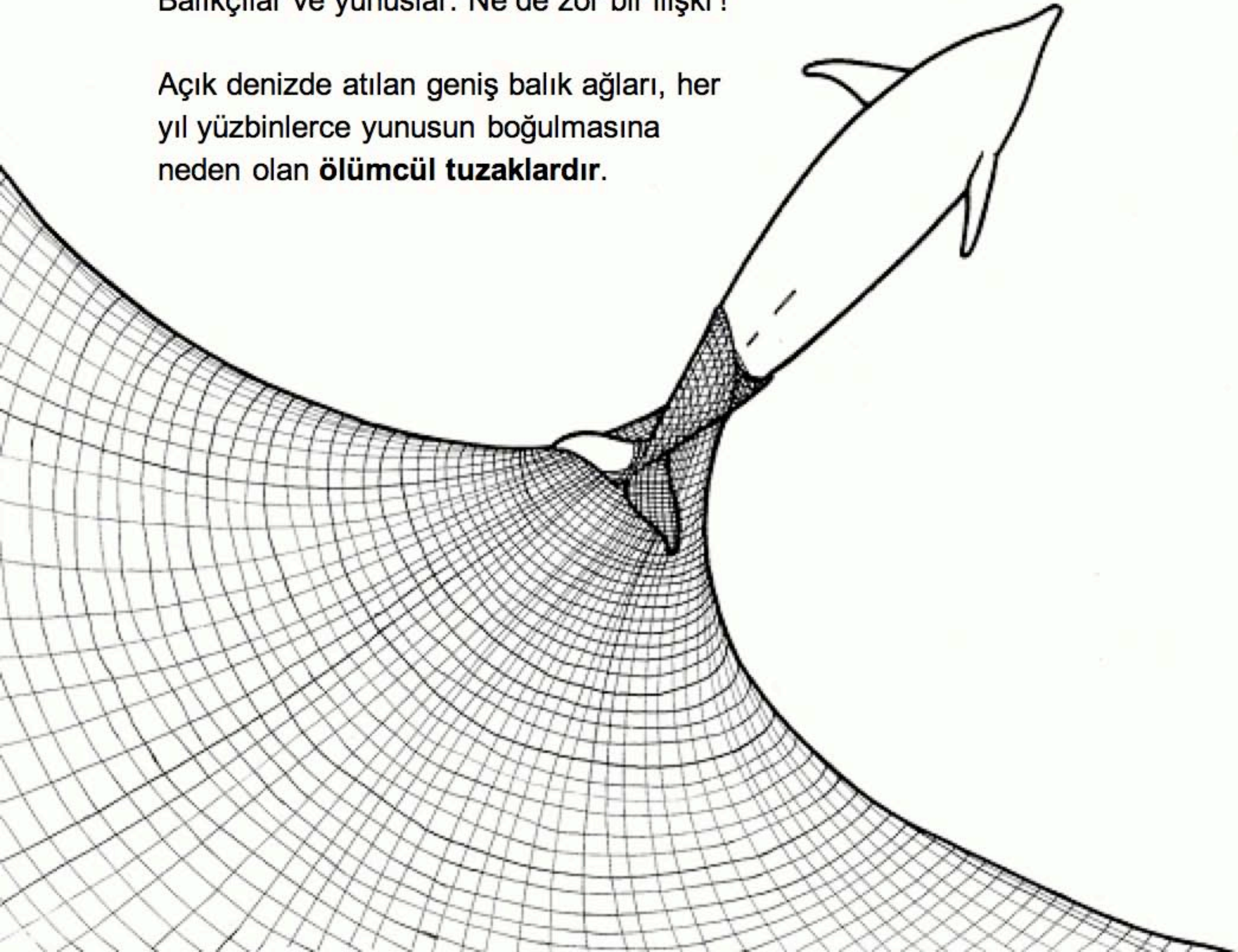
Bazı balıkçılar biraz sinirlenirler ve ağılarını tamir ederler. Yunusların da denizin bir parçası olduğunu anlar ve yunuslardan kaynaklanan sorunları rüzgar ve dalgalardan oluşan problemlerle aynı şekilde olduğunu kabul ederler.

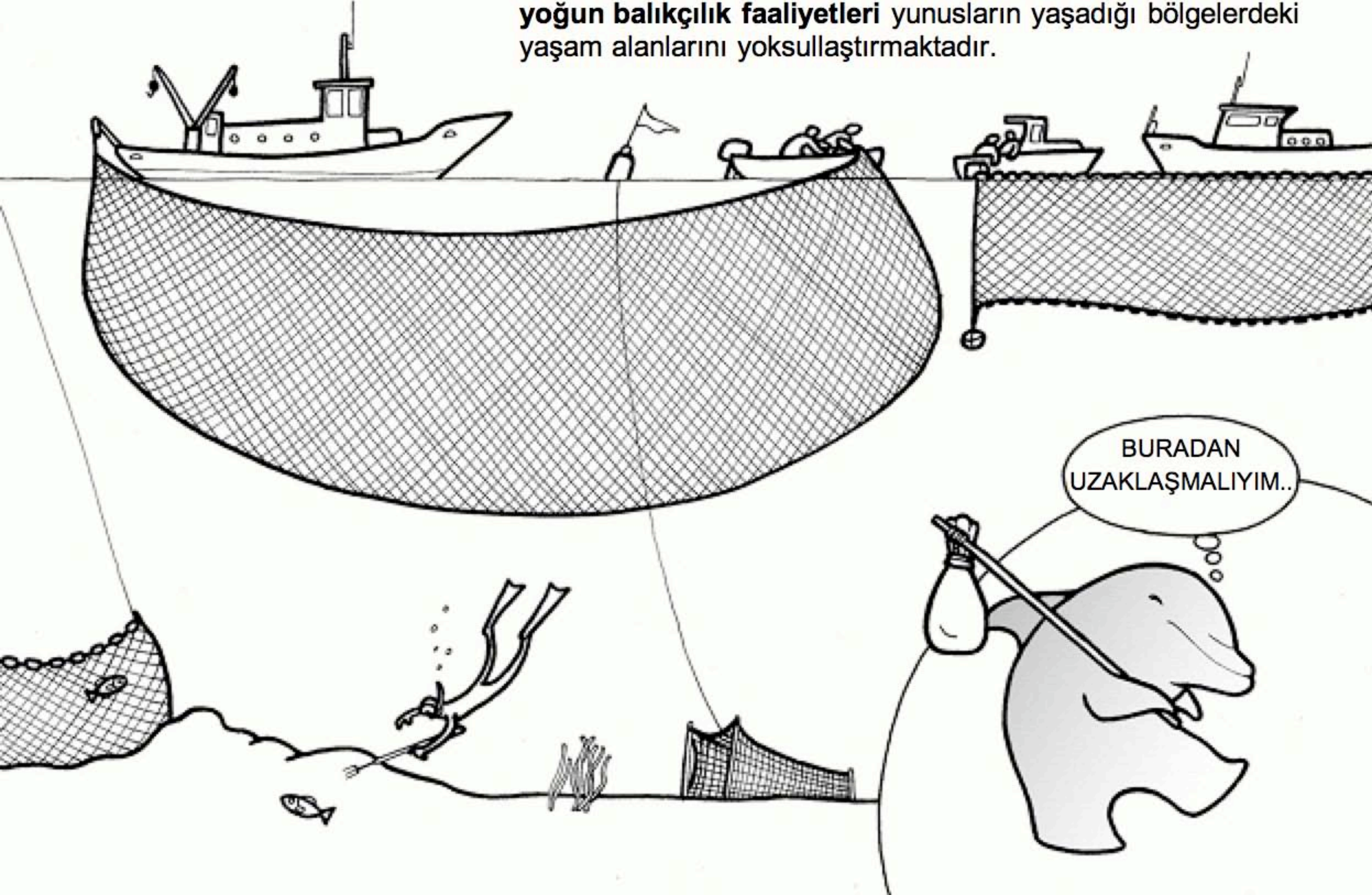
Bazı balıkçılar da farklı tepkiler verebilirler.

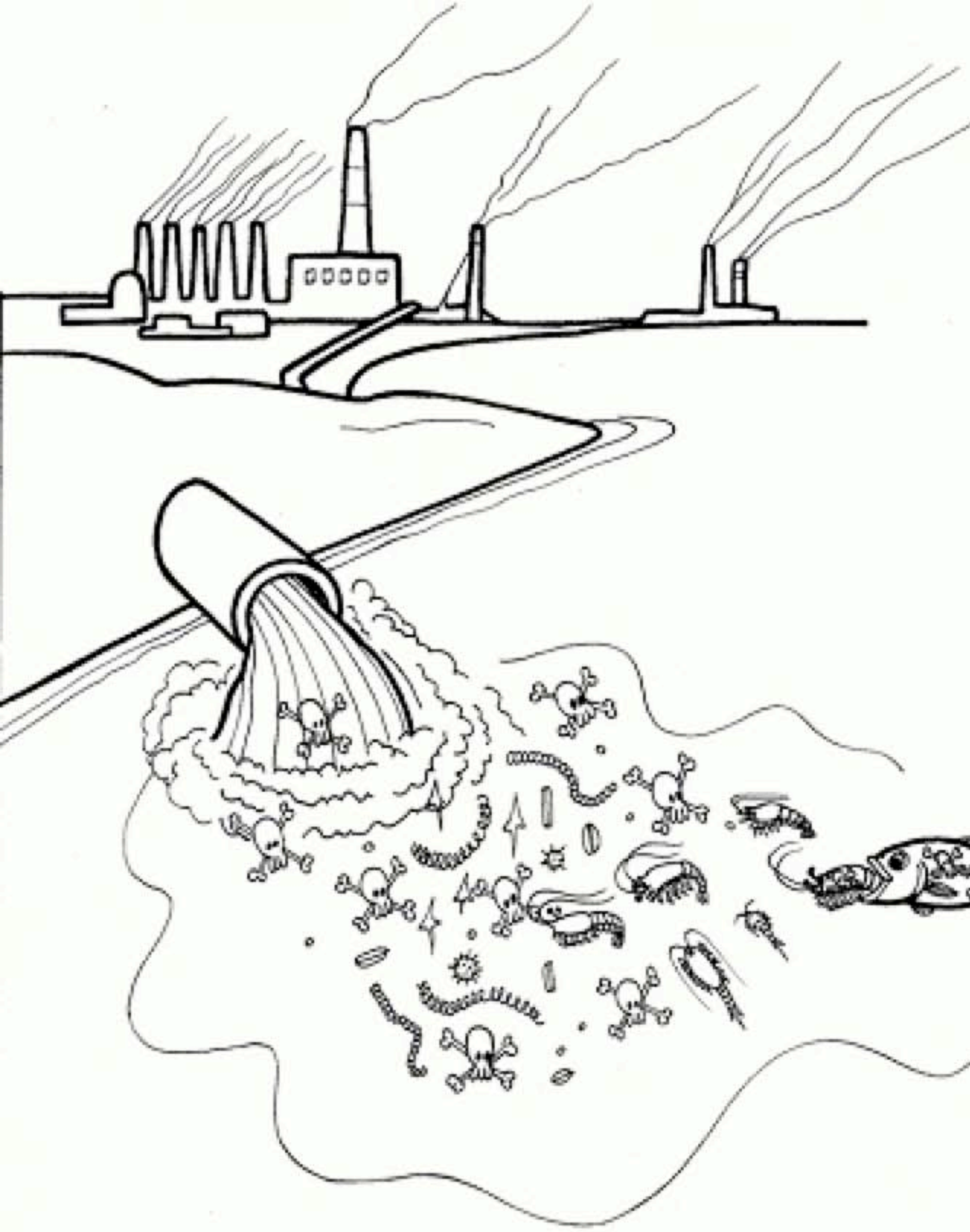
Balıkçılar ve yunuslar: Ne de zor bir ilişki !

Açık denizde atılan geniş balık ağıları, her yıl yüzbinlerce yunusun boğulmasına neden olan **ölümcül tuzaklardır.**

Deniz ekosistemindeki hassas dengeye bakılmaksızın yapılan **yoğun balıkçılık faaliyetleri** yunusların yaşadığı bölgelerdeki yaşam alanlarını yoksullaştırmaktadır.

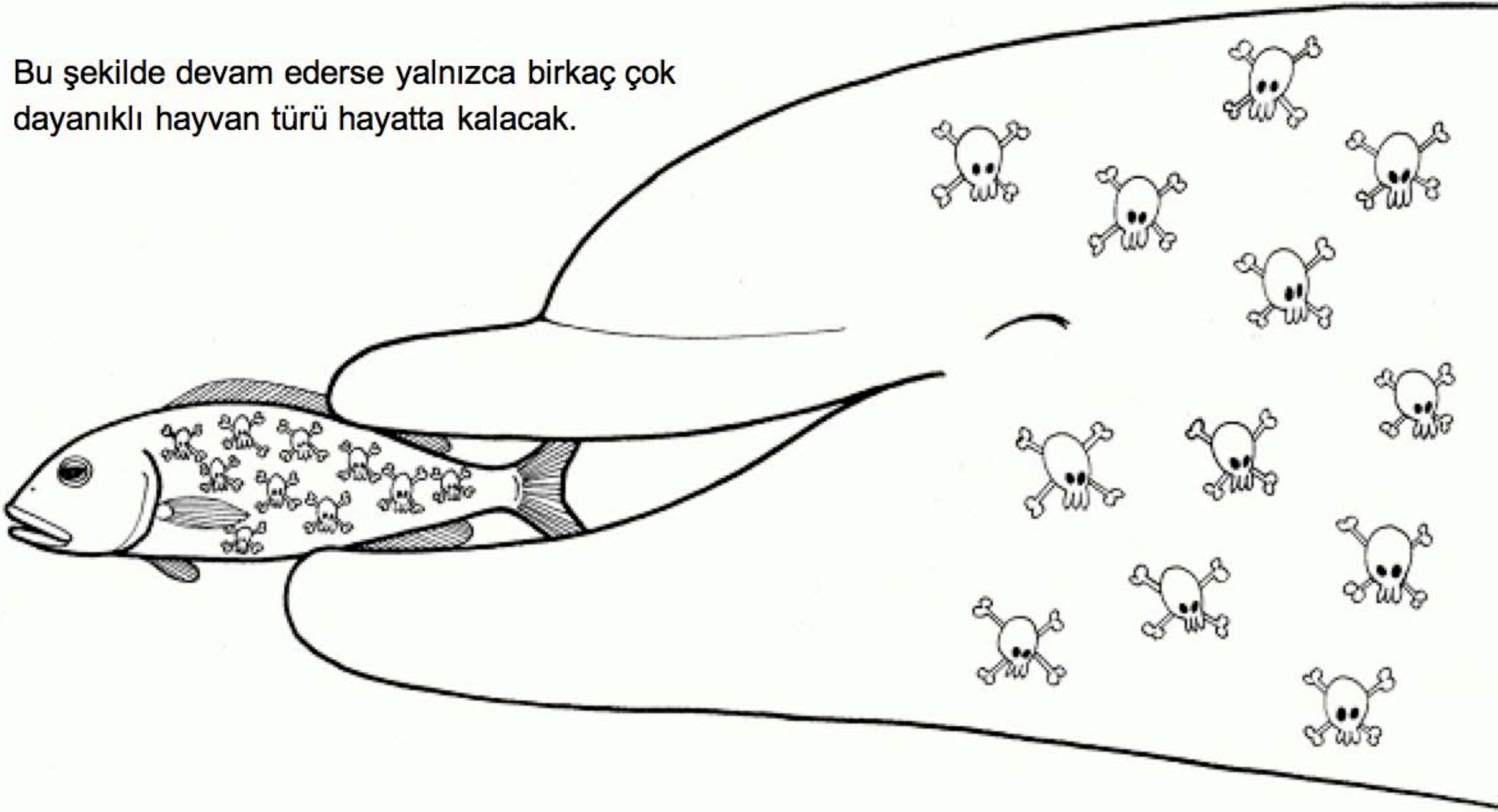
Su kirliliği de yunus populasyonları üzerinde tahrip edici etki yaratır.

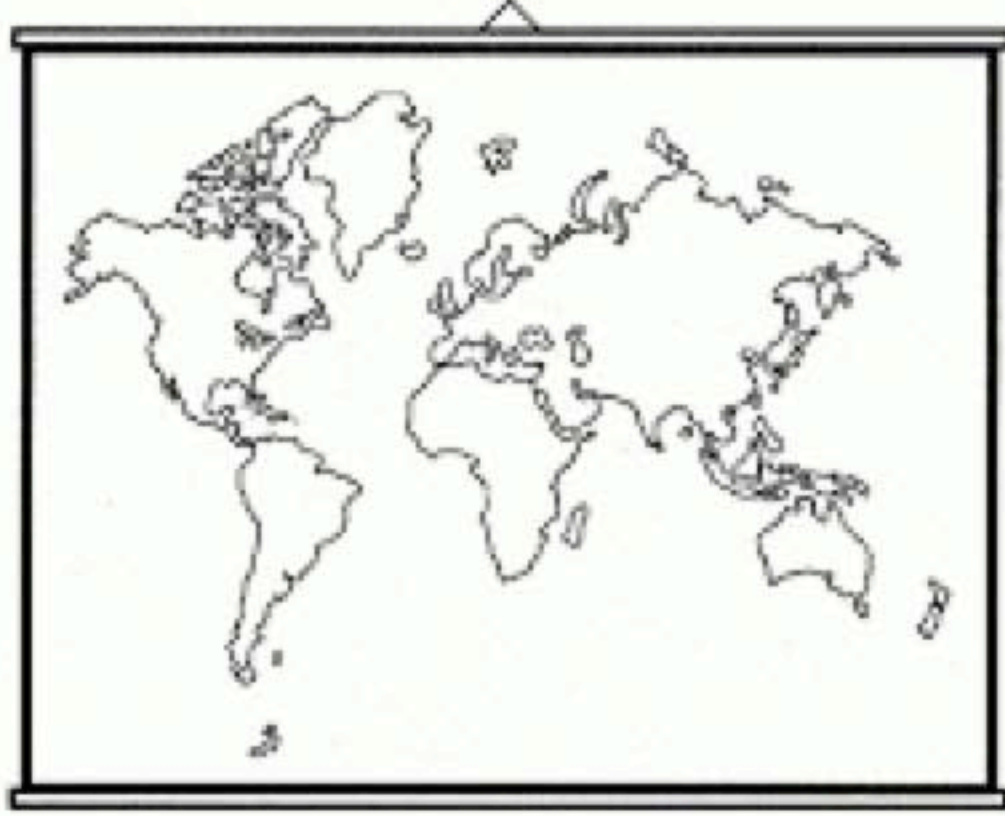
Denizi büyük bir lağım olarak kullanırız, fakat denize bırakılan kirleticiler yunusların vücutlarında birikirler.

Bu da yunusların ölmesine veya üreme yeteneklerinin sınırlandırılmasına neden olur.

Denizdeki tüm yaşam zehirli bir çöle dönme tehlikesi altındadır.

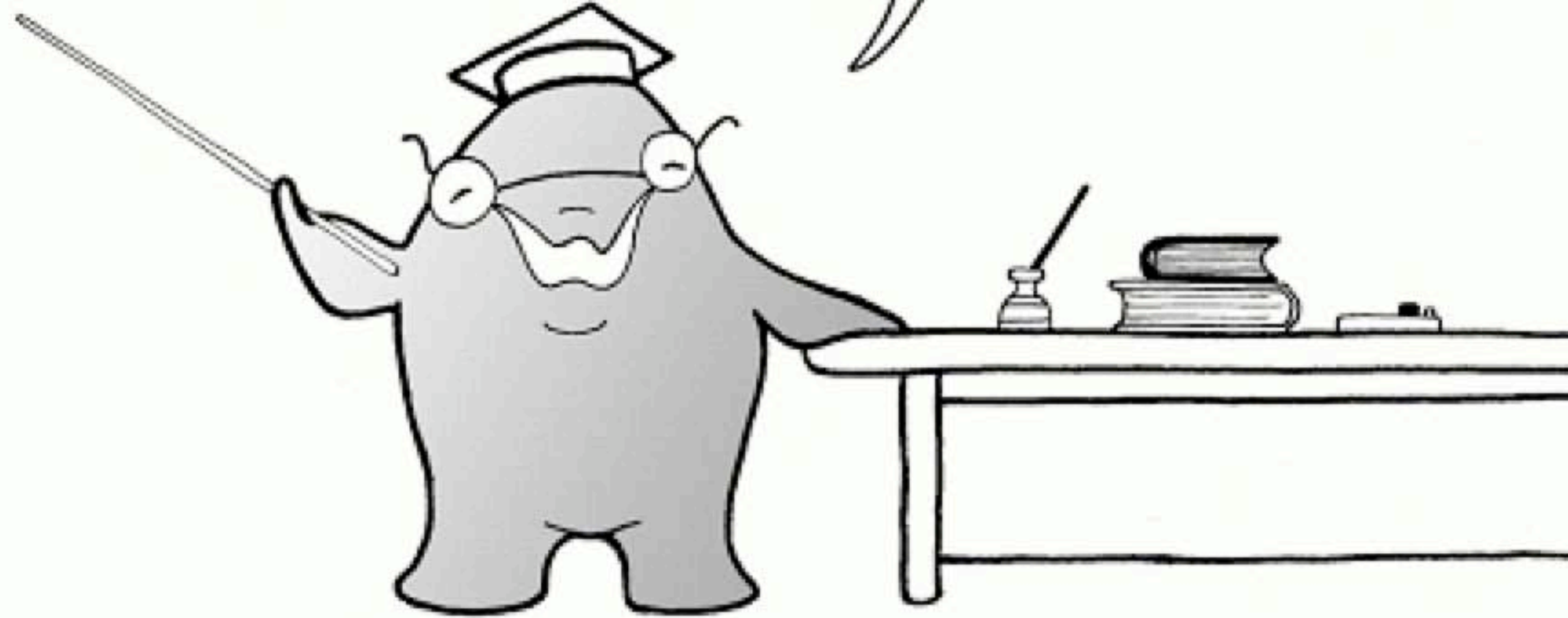
Bu şekilde devam ederse yalnızca birkaç çok dayanıklı hayvan türü hayatta kalacak.

Bu yüzden dolayı yunuslar Dünya'da birçok denizde tehlike altındalar ...

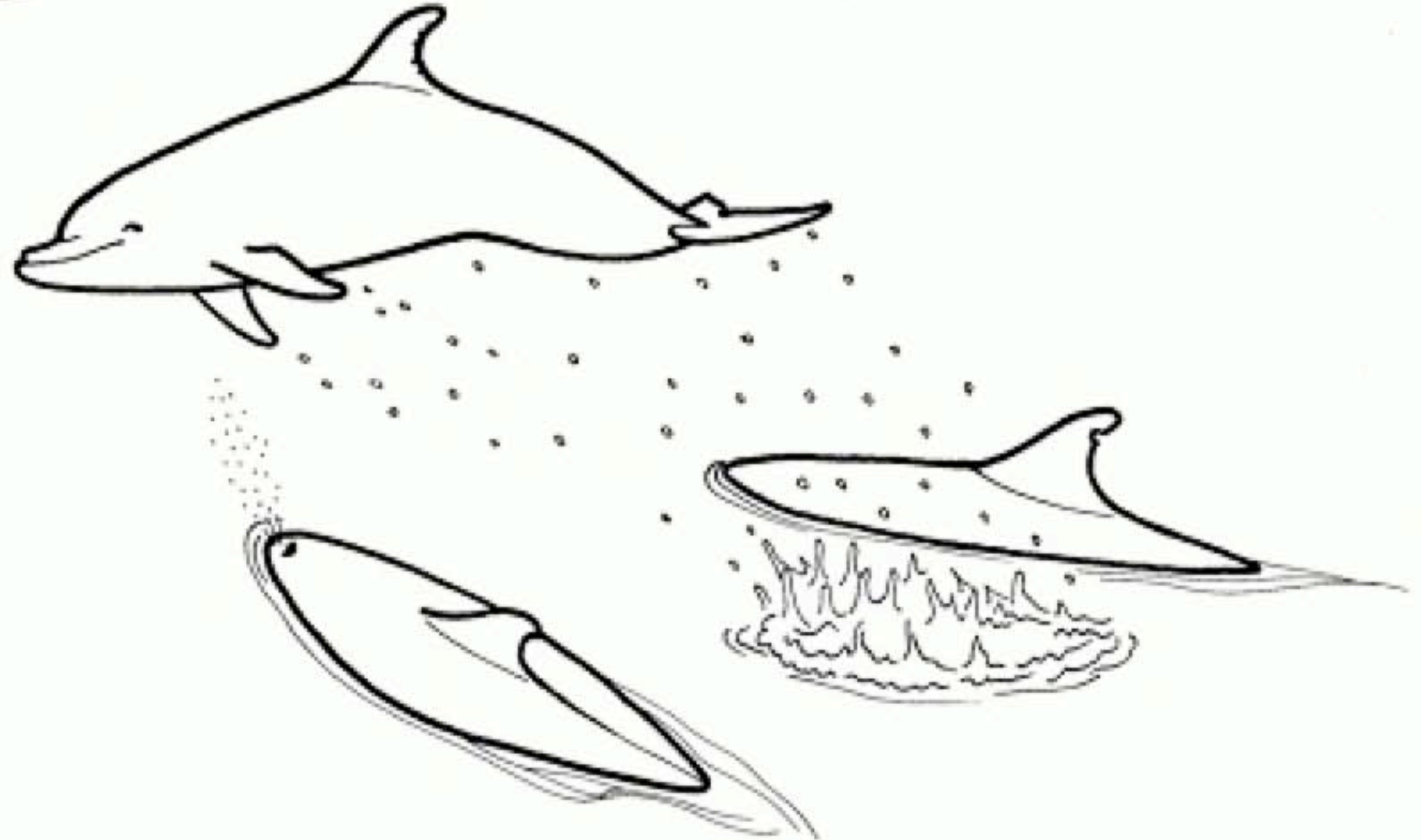
FAKAT HALA DÜNYA'DA
YUNUSLARIN SIKINTISIZ
YAŞADIĞI YERLER VAR

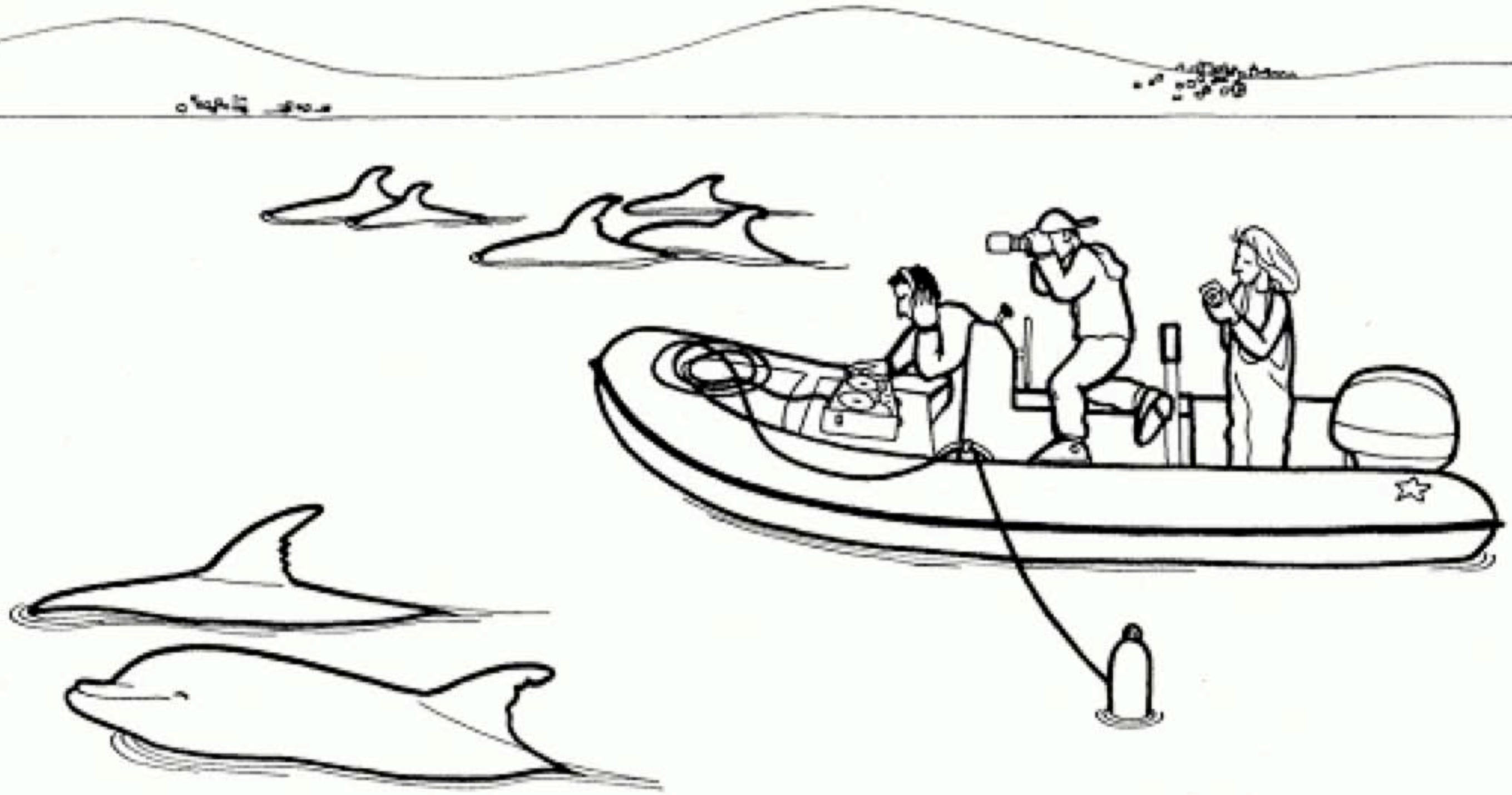

Yunus ve insanların barış içinde bir arada bulunduğu yerler var.

Bu yerlerde balıkçılar yunusların deniz ekosisteminde önemli rol oynadıklarını bilirler.

Bilim adamları yunusları onlara rahatsızlık vermeden araştırmak için küçük botlarla izlerler. Yunusların fotoğraflarını eker ve yunusların davranışlarını ve “seslerini” kaydederler.

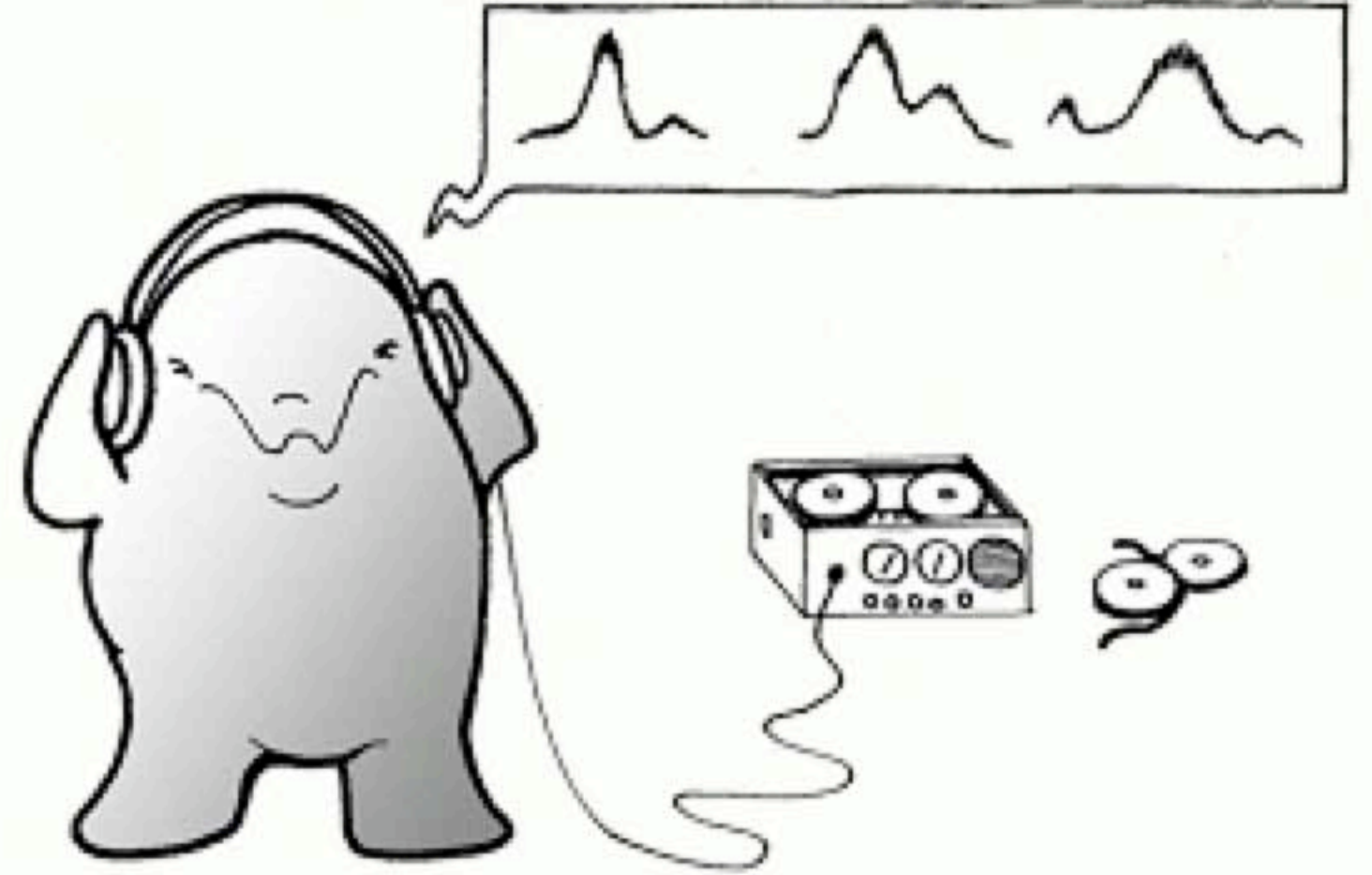

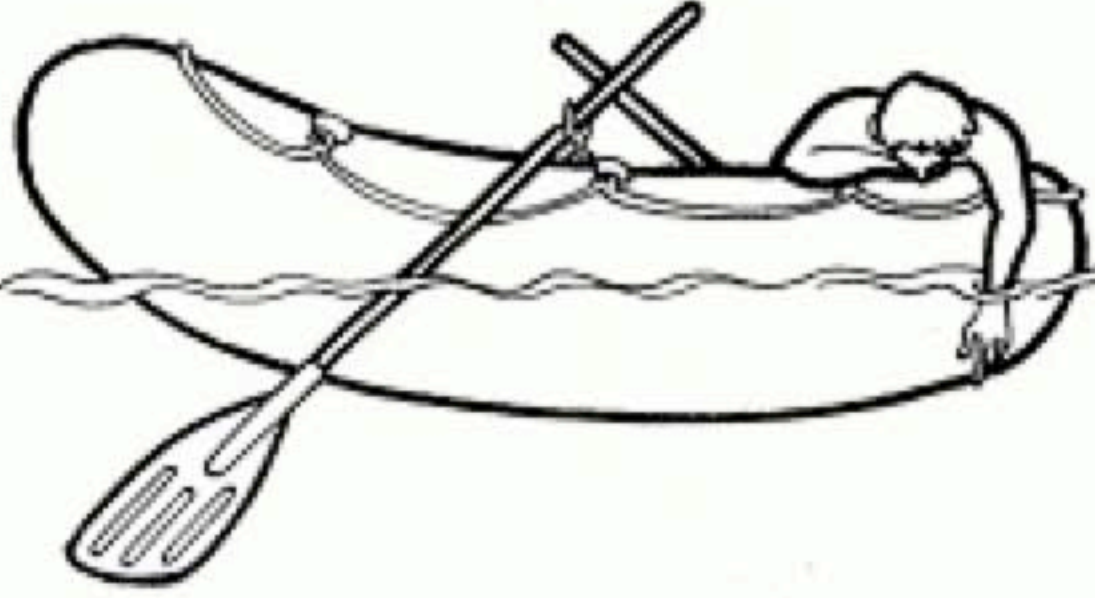
Bu basit teknikler sayesinde birçok şeyi keşfetmek mümkündür.

Araştırmacılar bireyleri bir bir sırt yüzgeçlerinde bulunan bireye özgü **doğal işaretlerle** tanımlarlar. Onlar yunusların hareketlerini, günlük faaliyetlerini ve “arkadaşlıklarını” çalışırlar.

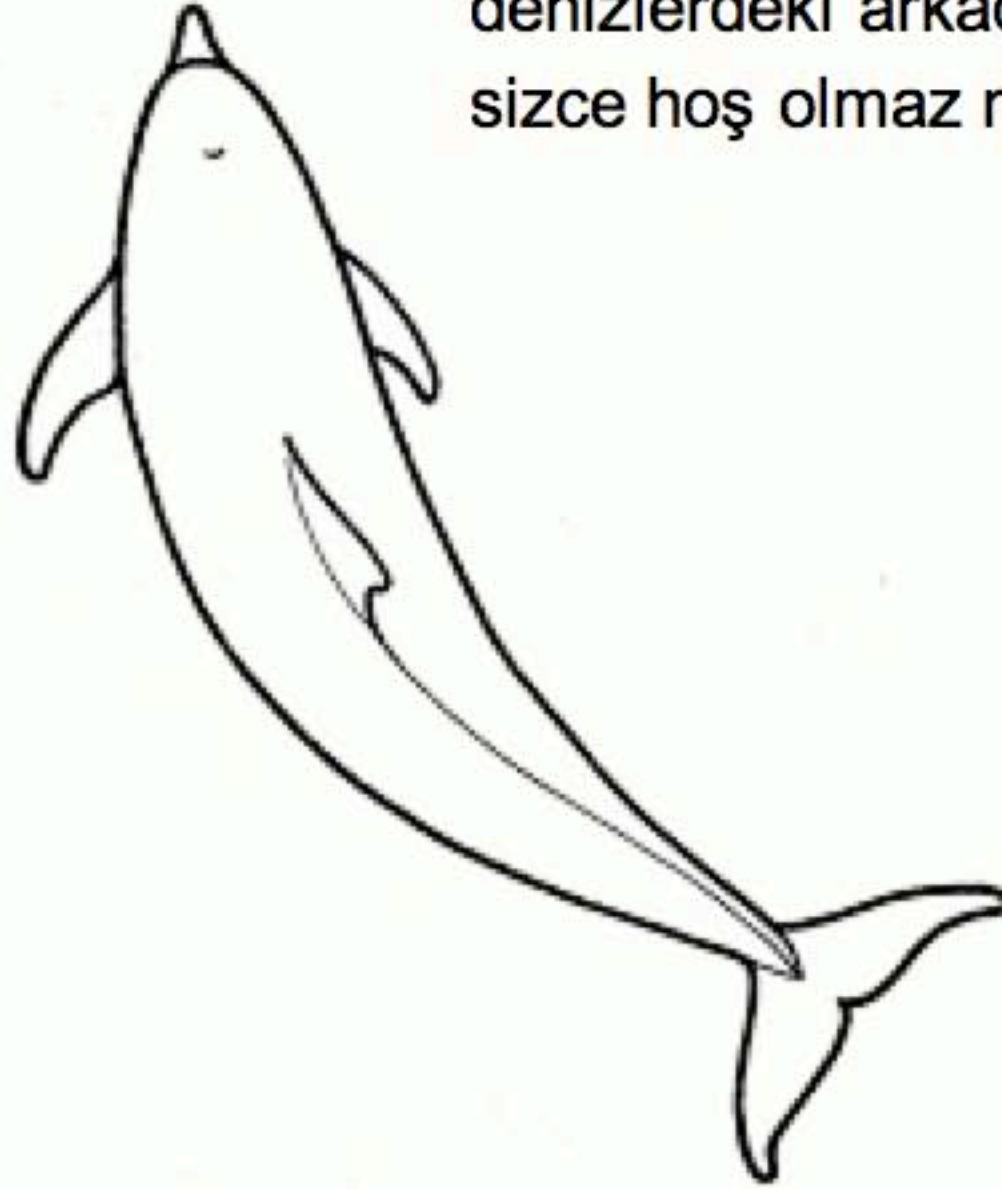
Yunuslar tarafından üretilen büyüleyici seslerin dinlenmesiyle onlar hakkında birçok bilinmeyen ortaya çıkarılabilir.

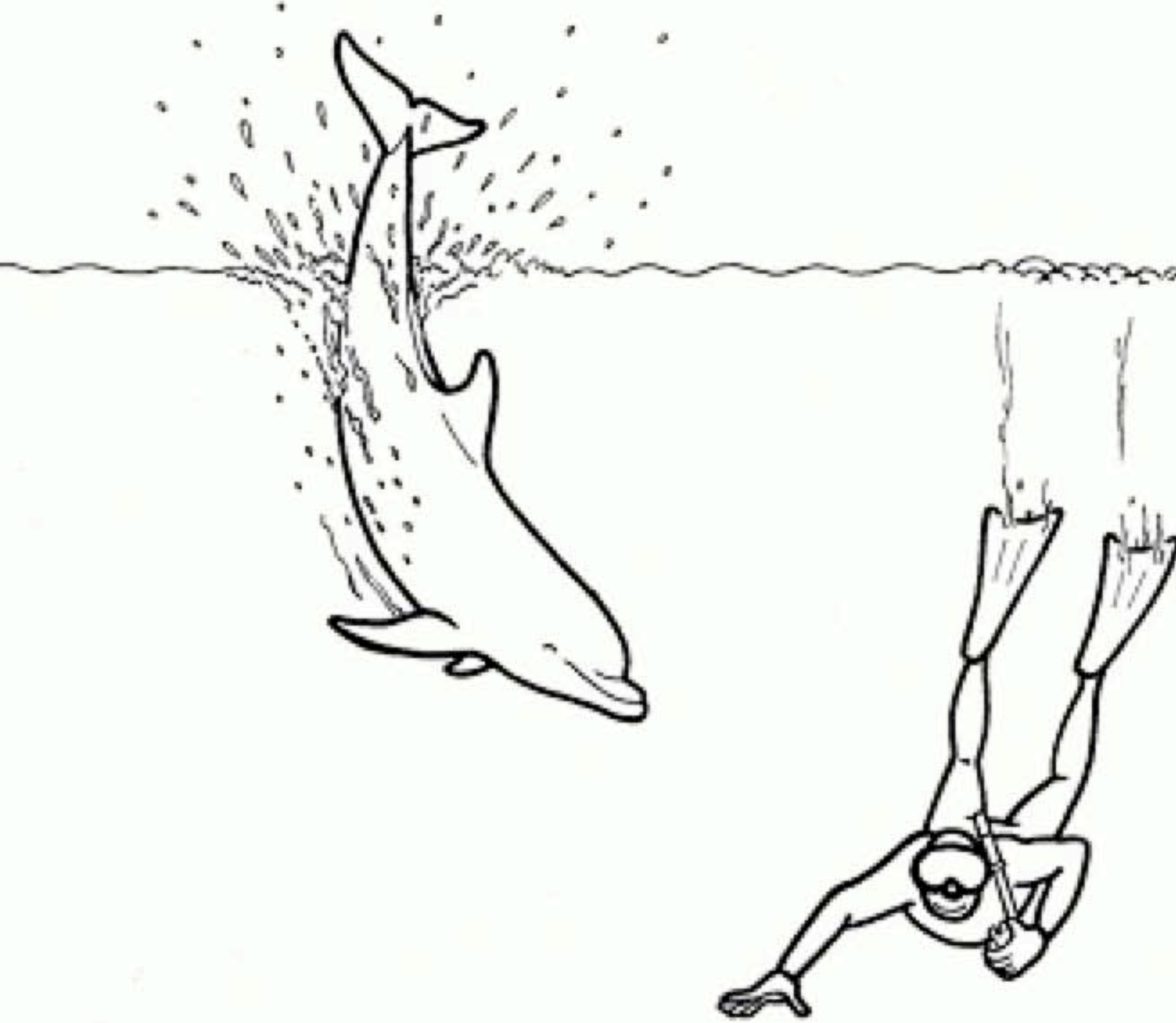

Yunuslar hayranlık duyulan zarif hayvanlardır. Onları doğada izlemek her zaman **neşe kaynağıdır**. Sevimli, akıllı ve bazen oldukça arkadaş canlısıdırlar.

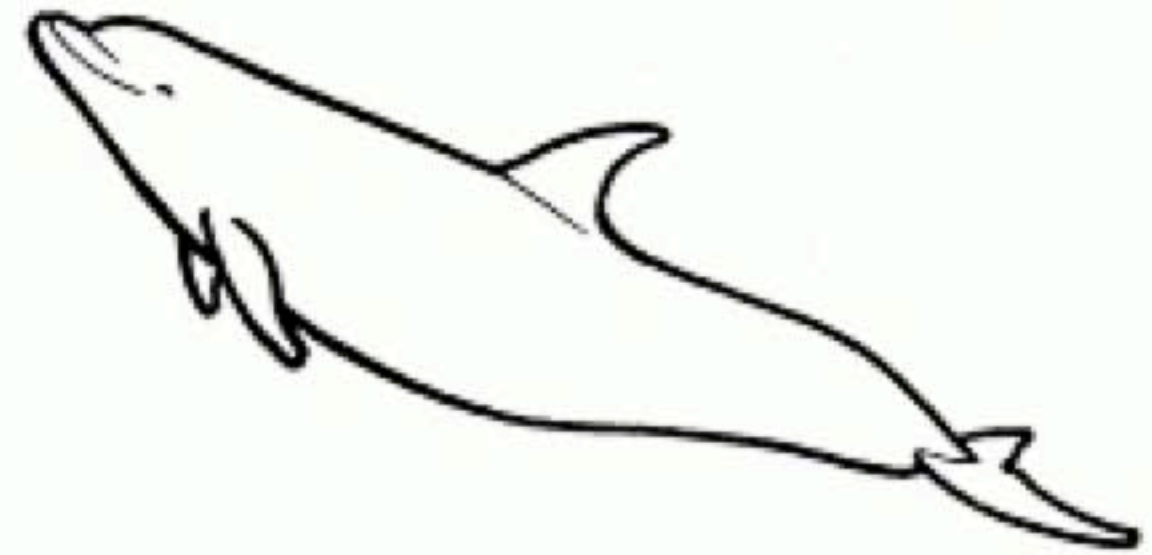
Kendimizi biraz yalnız hissettiğimiz zamanlarda, küçük bir tekne turuna çıkıp, denizlerdeki arkadaşlarımızı ziyaret etmek sizce hoş olmaz mı?

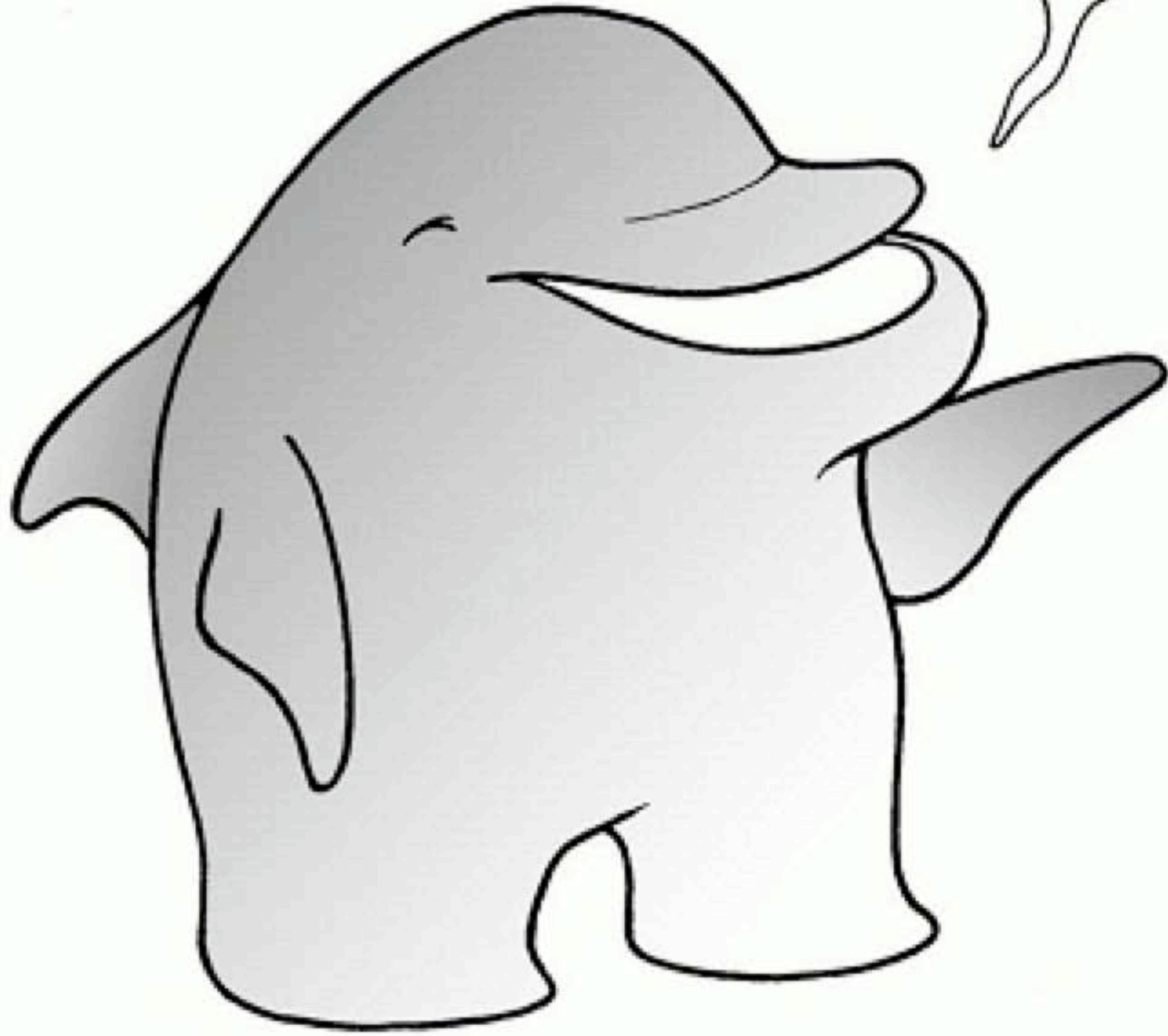

Çok da uzak olmayan zamana kadar
denizlerde bol miktarda balık ve yunus vardı.
İnsanlardan korkmuyorlarken, birisi onlarla
dalabilir ve oynayabilirdi.

Bugün ise yunuslar ve balıklar azalmakta:
onların yok olmasını görmeyelim !

BURADA
YAPABİLECEĞİN
BASİT BİRKAÇ SEY
VAR.

Yalnızca yunusları değil, **tüm** hayvanları sevmeyi ve onlara saygı duymayı öğren. Yunus, insan, yılan, örümcek, fare, karınca, kırkayak... yaşayan her canlı doğada bir yere ve bir göreve sahip olduğunu fark et. Kendini **şaşırtmak** için izin ver: her bir yaşam formu senin dikkatini çekmeyi hak eden bir başyapıttır.

Hatırla! Yunuslar, ayılar ve zürafalar gibi **vahşi** hayvanlar hayvanat bahçelerinde ya da havuzlarda değil onların doğal yaşam ortamlarında özgürce yaşamalıdır.

Denizlere veya arka bahçenize çöp atma: Dünya **sizin eviniz** ve onu temiz tutmak için katkıda bulunmalısın. Yeniden kullanılabilen kağıt, cam ve tüm materyalleri geri dönüştür. Atıkları bertaraf etmeyi ve sarfiyatı sınırlamayı dene.

Çevre koruma örgütlerine kayıt ol ve doğa koruma konusundaki girişimcileri **destekle**.

Giovanni Bearzi Akdeniz yunusları üzerindeki, özellikle de Adriyatik ve İyon Denizlerindeki araştırmalarını 1986 senesinden beri yürütmektedir. Hırvatistan'da, Avrupa projelerinin içinde en iyi seçilerek "Henry Ford Avrupa Koruma Ödülü" tarafından ödüllendirilen bir yunus araştırma ve koruma programını başlatmış ve on yıl boyunca yönetmiştir. Giovanni, bilimsel çalışmalarını her zaman halk bilinçlendirilmesi ve eğitimi ile bütünleştirmeye çalışmıştır ve birçok öğrenciye ve genç araştırmacıya danışmanlık yapmıştır. ACCOBAMS ve IUCN gibi organizasyonlarda danışmanlık yapmaktadır. Akdeniz kıyı yunusları tezi ile İsviçre'de Basel Üniversitesi'nin Zooloji dalında Dr. ünvanını almıştır. 1990'dan beri Tethys Araştırma Enstitüsü'nün Yönetim Kuruluna üyedir ve 2000 yılında Başkan olmuştur. Aynı zamanda Venedik Üniversitesi Fen Fakültesi'nde sözleşmeli öğretim görevlisi olarak "Setase (Yunus ve Balina) Koruma" dersleri vermektedir. Ayrıca, 2001 yılında PEW Deniz Koruma Bursunu kazanmıştır.